

Budapesti Corvinus Egyetem

2024

Burján Zsóka

Fenntartható esküvőszervezés rendezvényturisztikai megközelítésből -
Sustainable wedding planning from the approach of event tourism

Turizmus Tanszék

Turizmus-vendéglátás alapszak

4. évfolyam

Témavezető: Dr. Keller Krisztina

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	1
2. A rendezvényturizmus ismertetése	2
2.1. A rendezvény, illetve a rendezvényszervezés története és meghatározása	2
2.2. Rendezvénytípusok bemutatása.....	4
2.3. Az esküvőszervezés jelentősége a rendezvényturizmusban	8
3. Esküvőszervezés a fenntarthatóság tekintetében.....	11
3.1. Fenntartható rendezvények meghatározása	11
3.2. Fenntartható megoldások a rendezvényturizmusban.....	14
3.3. Kihívások és megoldások az esküvőszervezésben a fenntarthatóság felé.....	16
4. Módszertan	20
4.1. Mintaválasztás	21
4.2. Mélyinterjúk	22
4.3. Mélyinterjúk eredményei.....	23
4.3.1. Az esküvőszervezés szakasza	23
4.3.2. Fenntarthatóság, fenntartható esküvőszervezés	25
4.3.3. Javaslatok a fenntartható esküvőszervezéshez.....	31
5. Összegzés	33
5.1. Következtetések.....	33
5.2. Jövőbeli kutatási irányok és kutatási korlátok	35
6. Irodalomjegyzék.....	37
7. Mellékletek.....	45
7.1. Mélyinterjú vezérfonala.....	45

1. Bevezetés

A dolgozat témája a fenntartható esküvőszervezés a belföldi esküvőiparág tekintetében. A kutatás célja, hogy betekintést nyújtson a fenntartható esküvők jelenlegi és jövőbeli helyzetébe, különös tekintettel a rendezvényturizmusban elfoglalt szerepét illetően, valamint, hogy bemutassa a szektor fenntartható növekedésének lehetőségeit.

A témaválasztás során fontosnak tartottam, hogy a dolgozat egy aktuális témakört dolgozzon fel, amely lényeges újdonságértékkel bír. Manapság számos területen egyre nagyobb hangsúlyt kap a fenntarthatóság, amely alól az esküvők sem kivételek, hiszen ideális az olyan párok számára, akik egy zöldebb jövőt kívánnak építeni és ezt az esküvőjük szervezése során is megmutatni. A fenntartható esküvőszervezés a környezetvédelmen kívül magába foglalja többek között az etikus beszerzéseket, a zöld technológiákat, valamint az egészséges életmódot is. A kutatás újdonságértékét az adja, hogy a fenntartható esküvőszervezés egy korszerűbb és felelősségteljesebb megközelítést biztosít az esküvők szervezéséhez, hiszen a fenntarthatóság egy olyan tudatos nézőpont, amely kapcsolatban áll az egyre növekvő számú környezetbarát gyakorlatok iránti igényekkel (Lathabhavan, 2022).

A szakirodalmi áttekintés során először megvizsgálom a rendezvényturizmust elméleti és történelmi vonatkozásban, majd korszakokon átívelve ismertetem a rendezvények kialakulásának folyamatait. Ezután a rendezvények típusai is bemutatásra kerülnek. A rendezvények típusait tekintve húsz fajtát különítünk el, amelyek közül a családi ünnepség kategóriájába tartozó esküvők kapnak kiemelt hangsúlyt.

A szakirodalmi áttekintés második részében az esküvőszervezés rendezvényturizmusban elfoglalt helyét tanulmányozom. A rendezvények közé tartozó esküvők nagy kulturális, gazdasági és turisztikai jelentőséggel bírnak, hiszen ez a dinamikus és virágzó iparág lényeges hatással bír egy adott desztináció fejlődésére és turisztikai vonzerejére egyaránt. Az esküvőszervezés élénkíti a helyi gazdaságot, valamint javítja az ott élő közösségek életminőségét, továbbá fontos szerepet játszik a helyi turizmus diverzifikálásában és a látogatók számának növekedésében is (Cheng et al., 2021). Az iparág ismertetése mellett kitérek a koronavírus-járvány (Covid-19) esküvőszektorra gyakorolt hatásaira, illetve az esküvőszervezők hatáskörébe tartozó feladatokra is. Végül bemutatom a fenntartható esküvők során jelentkező kihívásokat és az ezekre alkalmazott gyakorlati megoldásokat.

Az elméleti összegzést követően ismertetem az empirikus kutatás célját és a kutatási kérdéseket. A dolgozatban a következő fő kutatási kérdésre keresem a választ: *Hogyan alakul*

a fenntarthatóság az esküvőszervezés iparágban, illetve milyen módon támogatható a szektor fenntartható növekedése?

Az ehhez kapcsolódóan megfogalmazott alkérdések pedig a következők:

- 1. Milyen megoldásokat alkalmaznak a hazai esküvőszervezők, hogy az esküvők fenntarthatósági szempontok mentén valósuljanak meg?*
- 2. Milyen mértékben tér el erőforrásigény tekintetében egy fenntartható esküvő egy hagyományos esküvőhöz képest?*
- 3. Milyen eszközökkel ösztönözhetők a párok, hogy fenntartható esküvőt szervezzenek?*
- 4. Hogyan teremthető meg a résztvevők magas szintű elégedettsége egy fenntarthatóságra törekvő esküvői rendezvényen?*

Ezt követően ismertetésre kerül a kutatási kérdések megválaszolására alkalmazott módszertan és a mintaválasztás szempontjai is. A primer kutatás során mélyinterjúkat készíték az általam vizsgált témakörben jártas szakemberekkel. A mélyinterjúk eredményeinek bemutatását két szakaszra osztom. Először az esküvőszervezés folyamatát ismertetem, ahol az általam választott interjúalanyok a szakma kihívásaiba is betekintést engednek. A második szakaszban a fenntartható esküvőszervezéssel kapcsolatos kérdések eredményeire térek ki, amely magába foglalja a fenntartható esküvőszervezés számos előnyét és hátrányát, valamint ebben a szakaszban a szakemberek konkrét megoldási javaslatairól is áttekintést adok.

A primer kutatás eredményeinek részletes bemutatását követően a kutatási eredményekhez kapcsolódóan konkrét javaslatokat fogalmazok meg. Végül azonosítom a kutatást korlátozó tényezőket, valamint ismertetem a jövőbeli kutatási irányokat.

2. A rendezvényturizmus ismertetése

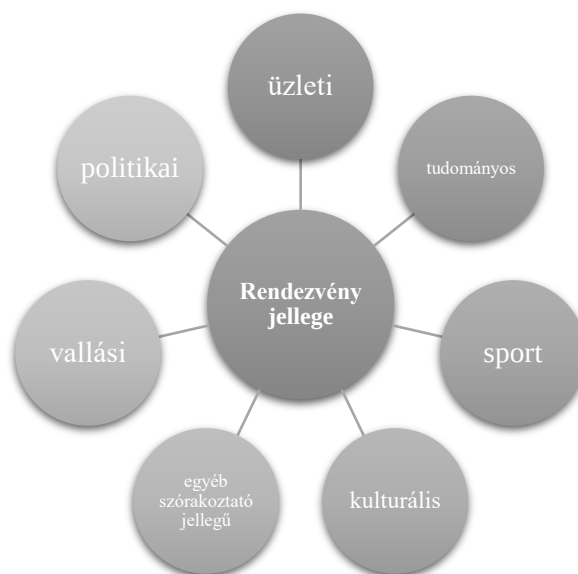
A rendezvények fontos szereplők egy desztináció kultúrájának szempontjából, különösen a vállalatok számára. A rendezvéymenedzsment egy eszköz ahhoz, hogy erős kapcsolat épüljön ki a vállalat és a résztvevők között. A rendezvények sikeressége nem csak gazdasági előnyökkel jár, hanem egy desztináció presztízsét és imázsát is pozitív irányba mozdíthatja, valamint értéket teremt a társadalom fejlődése és kultúrája szempontjából (Akgöz & Engin, 2016).

2.1. A rendezvény, illetve a rendezvényszervezés története és meghatározása

A szakirodalomban a rendezvény fogalmának meghatározására legtöbbször a Nemzetközi Szabványügyi Szervezet (International Organization for Standardization, ISO)

fogalmát használják, amely szerint a rendezvény egy olyan tevékenység, amelyet emberi találkozások céljából rendeznek meg (ISO, 2012).

1. ábra: A rendezvény jellege szerinti csoportosítása

Forrás: Saját szerkesztés az ISO (2012) csoportosítása alapján

A rendezvény jellege szerint lehet vallási, politikai, üzleti, tudományos, sport, kulturális vagy egyéb szórakoztató jellegű (ISO, 2012). Egy másik megközelítés alapján, egy esemény az emberek tervezett összejövele, amelynek célja, hogy emlékezetes és különleges pillanatokat okozzon. A rendezvények lehetnek olyan hatalmasok, mint például az Olimpiai játékok, de egészen kis volumenűek is, mint egy oktatási célú előadás (Dowson et al., 2022).

Egy tömörebb meghatározás szerint, a rendezvény egy előre tervezett, nem rutinszerű eseménysorozatok együttese, amely egy célcsoport mindennapi életének hétköznapi tevékenységétől különbözik és elsődleges célja, hogy adott közönség számára, adott cél érdekében, általában adott helyszínen, helyszíneken és időben szórakoztassa a résztvevőket (Shone & Parry, 2013).

A rendezvényszervezés fogalmát Getz (2022) úgy határozta meg, mint az események tervezésének, szervezésének és lebonyolításának összetett folyamatát, amely kiterjed az irányításra és a koordinációra. A rendezvényszervezés egy folyamatosan változó iparág, amely magába foglalja a professzionális rendezvényszervező vállalkozásokat, akik többek között vállalati rendezvények, társadalmi események, esküvők, üzleti találkozók és nonprofit rendezvények szervezésével foglalkoznak. A rendezvényszervezés folyamatos kapcsolattartást igényel a szervezőkkel, a vállalkozások munkatársaival, valamint a külső szolgáltatópartnerekkel.

A rendezvény és a rendezvényszervezés már az ókorban kialakult, amikor szokássá vált ünnepségeket rendezni. Ezeket az ünnepségeket általában versenyekkel kötötték össze. A nagyvonalú rendezvényeknek az ókorban virágzó Róma és Athén adott otthont. Az ókori Rómában főleg a kulturális események számítottak közkedveltnek, többek között színházi előadásokat, szavalóversenyeket, lovasversenyeket, de gladiátor küzdelmeket is szerveztek. Görögországban a sportesemények örvendtek népszerűségnek, ugyanis a későbbiekben az olimpiai játékokat is Athénban rendezték meg (Ryan, 2020).

A rendezvényszervezés valódi fordulópontját az 1851-es londoni világkiállítás jelentette. Ezt követően váltak ismertté a kiállítások, tárlatok és bemutatók. A londoni után a chicagói, 1893-as világkiállítás jelentett újabb előrelépést, ahol az érdeklődők az építési és technológiai újításokat tekinthették meg. A zenés rendezvények, koncertek szervezése és a koncertre járás pedig az 1960-as években élte kezdeti virágkorát (Getz, 2008).

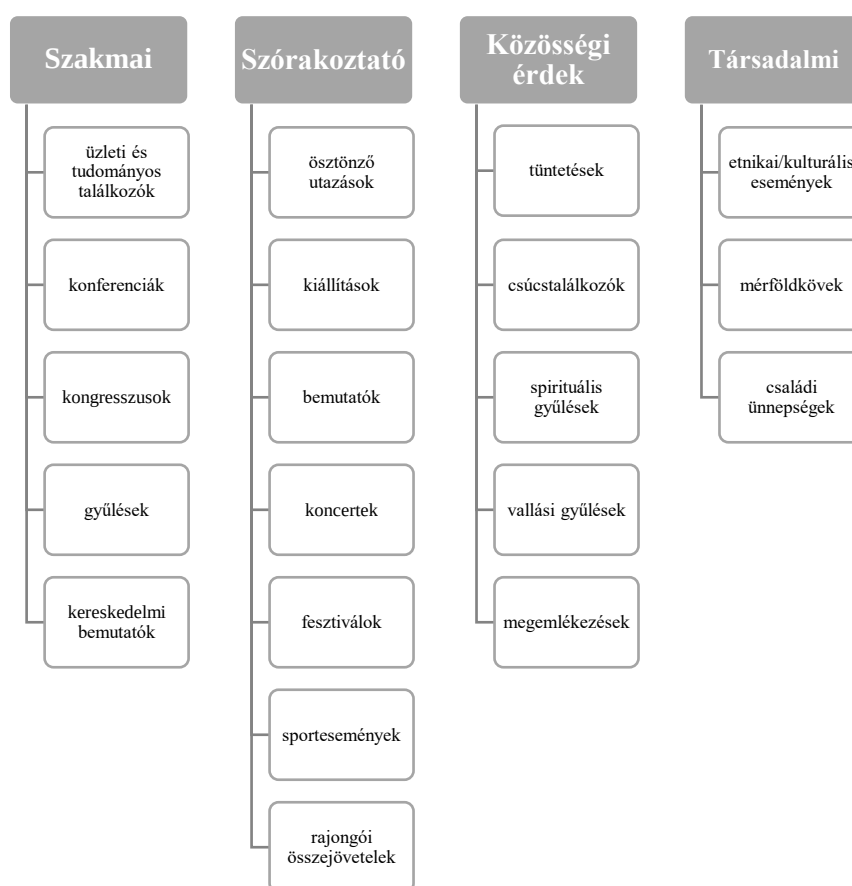
A rendezvényszervezés legnagyobb lépcsőfoka az ipari forradalomhoz köthető, amely során a modernizáció és a technológiai fellendülés vette kezdetét. Az egyik legnagyobb előrelépést a tömegközlekedésben tapasztalták, amely lehetővé tette a résztvevők számára az eseményekre való eljutást belföldre és külföldre is (Ryan, 2020).

Ezt követően már csak az idő és a nagyobb távolságok jelentettek akadályt, amelynek áthidalására az online események szolgáltak válaszul (Damster & Tassiopoulos, 2005). A 2019 végén megjelenő koronavírus-járvány fellendítette az online rendezvények piacát, azonban a fogyasztói élmény és a résztvevők közötti interakció megteremtése nagy feladatot jelentett a rendezvényszervező vállalkozások számára. A digitalizáció és a személyes kapcsolatok összehangolására a hibrid rendezvények jelentik a megoldást (Kharouf et al., 2020).

2.2. Rendezvénytípusok bemutatása

A rendezvényeket többféle módon lehet kategóriákba rendezni. Dolasinski és szerzőtársai (2020) húsz típust különböztettek meg négy elsődleges kategóriába sorolva, amelyeket a közös jellemzőik és a megrendezésük gyakorisága alapján csoportosítottak. A négy kategória a következő: szakmai, szórakoztató, közösségi érdek és társadalmi rendezvény.

2. ábra: Dolasinski és szerzőtársai (2020) által meghatározott húsz rendezvénytípus

Forrás: Saját szerkesztés Dolasinski et al. (2020:560) alapján

Az első kategóriában az üzleti rendezvények találhatók, amelyek célja az oktatás, a motiválás, az ismeretterjesztés és az üzleti célok közös elérése (Draper, 2018). A konferenciajellegű események lehetőséget nyújtanak a kapcsolatteremtésre a hasonló érdeklődési körrel rendelkező, illetve a jövőben potenciális partnereket jelentő személyekkel. Ebbe a kategóriába sorolhatók az üzleti és a tudományos találkozók, a konferenciák, a kongresszusok, a gyűlések és a kereskedelmi bemutatók (Edelheim, 2018).

A találkozók olyan csoportos megbeszélések, amelyek témái egy közös probléma megoldására szolgálnak. Az üzleti találkozókat általában szállodákban, konferenciaközpontokban vagy kongresszusi központokban tartják. A tudományos összejövetelek célja a tudáscsere, az ismeretterjesztés és a tapasztalatok megosztása, miközben kollegiális kapcsolatokat építenek (Edelheim, 2018).

A konferenciák középpontjában az oktatás és a tanulás áll. Az információcsere eszközei lehetnek a vitaindító előadások, a panelbeszélgetések és a műhelymunkák (workshopok). A konferenciák általában rövid időtartalmú események, magas résztvevőszámmal. A kongresszusok abban különböznek a konferenciáktól, hogy ezek a találkozók egy adott témára

épülnek. Az egyes kongresszusok időtartama változó, előfordulhat, hogy egy kongresszusi ülés több napig is eltart (Fenich, 2019). A kereskedelmi bemutatók egy speciális kiállítástípust képeznek. Rai és Nayak (2020) úgy határozta meg, mint tervezett üzleti rendezvények halmaza, ahol a kiállítók termékeit és szolgáltatásait mutatják be és ismertetik a meghívottakkal.

A második kategória a szórakozás, amely magába foglalja az ösztönző (incentive) utazásokat, a kiállításokat, a bemutatókat, a koncerteket, a fesztiválokat, a sporteseményeket és a rajongói összejöveteleket. A szórakoztató rendezvények célja, hogy olyan programokat biztosítsanak, amely során felkeltik és fenntartják a résztvevők figyelmét. A szórakozás magába foglalja a szabadidő kihasználását és a kikapcsolódást (Dolasinski et al., 2020).

Az ösztönző utazások célja a versenyképességre, a teljesítésre és a növekedésre való ösztönzés. Ezek a rendezvények azok számára biztosítottak, akik egyénileg vagy csoportosan kiemelkedő teljesítményt nyújtanak és munkájukkal elismerést érdemelnek, de kulcsfontosságú ügyfelek is részesülhetnek ebben a jutalmazásban (Severt & Breiter, 2010).

A kiállítás egy olyan nagyszabású rendezvény, ahol termékek és szolgáltatások kerülnek bemutatásra, miközben a cél az értékesítés és a promóció. A bemutatók hasonlóak, mint a kiállítások, azonban a fő megkülönböztető jegyük, hogy az utóbbi egy nagyobb rendezvényforma. A kiállítások a tömegpiac számára nyitott rendezvényfajta, míg a bemutatók egy célzott közönség számára szólnak. A bemutatóknak gyakran adnak otthont galériák és múzeumok (Matthes, 2015).

A zenei koncertek egy-egy előadó, zenekar vagy együttes köré épülnek, amelyek kulturális és társadalmi-közösségi élményt nyújtanak a résztvevők számára (Kulczynski et al., 2016). A fesztiválok a rendezvények legtermékenyebb csoportja. Ezt a Magyar Távirati Iroda (2022) felmérése is mutatja, amely alapján a Sziget fesztivál látogatottsága 2022-ben mintegy 450.000 fő volt. A fesztiválok azonban lehetnek több ezer résztvevőtől kezdve néhány tucatnyi résztvevőt számláló kis közösségi összejövetelek is (Uriarte et al., 2019). Céljuk a kultúrák megünneplése, a helyi vagy a külföldi látogatók bevonása, a bevételszerzés és a közösségi kapcsolatok erősítése. A fesztiválok tematikájukat tekintve lehetnek élelmiszer- vagy italközpontúak, kulturális, művészeti, illetve zenei jellegűek (Tanford & Jung, 2017).

A sportesemények a társadalom életében töltenek be kulcsfontosságú szerepet. Ezek a rendezvények látogatókat vonzanak be, akik együtt szurkolva közösséget alkotnak. A nagyobb volumenű sportrendezvények a nemzetközi közönséget is megcélazzák, akiket hosszabb tartózkodásra és nagyobb fogyasztásra lehet bírni, amely pozitívan hat a fogadóterület gazdaságára (Kirby et al., 2018). A szurkolói, rajongói rendezvények általában nonprofit szervezeteken vagy a rajongók szervezésén keresztül valósul meg. Ezeknek az

összejöveteleknek a célja, hogy a rajongók megismerjék egymást azáltal, hogy közösen ünnepelnek (Reysen et al., 2018).

A következő kategóriát a közösségi érdekek köré épülő rendezvények alkotják. A résztvevők közös érdekekkel, sok esetben azonos ideológiával, politikai vagy spirituális nézetekkel rendelkeznek és ezek alapján csoportosulnak. Ezeknek a szerveződéseknek lehetnek szakmai, társadalmi vagy erkölcsi témái is. Fajtai többek között a tüntetések, a csúcstalálkozók, a spirituális, a vallási gyűlések és a megemlékezések (Dolasinski et al., 2020).

A tüntetések olyan nyilvános összejövetelek, amelyek egy ügy támogatása érdekében jönnek létre és általában nagy visszhangot keltenek a médiában. A tüntetések jellemző központi elemei a politika és az emberi jogok. Ezek a rendezvények tartalmazzak beszédeket, amelyekben az adott problémára hívják fel a figyelmet (Oyesomi et al., 2016).

A csúcstalálkozók elsősorban felsővezetők, valamint egy iparágon vagy szervezeten belül nagy befolyással rendelkező személyek vesznek részt. A találkozók célja, hogy üzletet kössenek és vita formájában egyezsége jussanak. A csúcstalálkozók diplomáciai tárgyalások zajlanak annak érdekében, hogy enyhítsék a nemzetek közti feszültségeket (Matthes, 2015).

A vallási rendezvények lehetnek eseti és rendszeres vallási események is, amelyek résztvevőszáma akár a több milliót is elérheti. Ilyen nagy elérésű rendezvények leginkább a zarándokgyülekezetek, de a helyi közösségekben zajló kisebb vallási események is ebbe a típusba sorolhatók. A rendezvények általában egy vallási személyhez, eseményhez köthető területen zajlanak (Gautret, 2015).

A kategória utolsó típusa magába foglalja a megemlékező eseményeket, amelyek célja a nemzeti tudat kialakulása történelmi események megünneplésén, esetleges tragikus történetek megemlékezésén keresztül, amelyek által összehozzák a közösséget (Kennell et al., 2018).

A negyedik kategóriába az olyan társadalmi rendezvények tartoznak, mint az etnikai/kulturális események, a mérföldkövek vagy a családi ünnepek. Ezek a rendezvények kevésbé szakmai, politikai, oktatási vagy ideológiai központúak, sokkal inkább a közösségi jelenlétre és a családi ünnepekre fókuszálnak. A társadalmi rendezvények sokszor nem előre tervezett, rögtönzött és alkalmi események (Dolasinski et al., 2020).

Az etnikai vagy kulturális rendezvények célja, hogy megünnepeljék egy adott kultúra vagy etnikum örökségében rejlő normákat, hiedelmeket, gyakorlatokat és értékeket (Crespi-Vallbona & Richards, 2007). A mérföldkövek pedig olyan események megünneplésére szolgálnak, amelyek a résztvevők életében kulcsfontosságú szerepet töltenek be. Mérföldkövek többek között a keresztelek, az érettségi, az előléptetések és a nyugdíjazások (Dolasinski et al., 2020).

A negyedik kategória utolsó típusát a családi ünnepek jelentik, amelyek célja, hogy családi hagyományokat teremtsenek és tartsanak fenn. Ezek az események lehetnek vidámabb, de szomorúbb hangvételű összeállítások is, mint például a temetések. A családi ünnepek kevésbé tervezett rendezvények, helyszínük sokszor a család otthona. Ilyen típusú rendezvények a születésnapok, a ballagások vagy az esküvők (Dolasinski et al., 2020).

2.3. Az esküvőszervezés jelentősége a rendezvényturizmusban

Az esküvő egy olyan különleges esemény, amely az egyének életében fontos szerepet tölt be. Összegyűjti a családtagokat, a barátokat és az ismerősöket annak érdekében, hogy közösen megünnepeljék a házasodó párt. A világ összes országában a házasságot különféle szokásokkal és rituálékkal ötvözik. Kevés olyan esemény van, amelynek hagyománya kulturálisan annyira erős lenne, mint az esküvőknek (Daniels & Wosicki, 2021). Egy másik megfogalmazás szerint a házasság egy olyan ünnepség, amely megváltoztatja a pár tagjainak státuszát azáltal, hogy kapcsolatuk formálissá és hivatalossá alakul (Thailand Lawyer, 2017).

Az esküvőszervezés a professzionális rendezvényszervezés csoportjába tartozik, amely egy több milliárd dolláros iparágga nőtte ki magát, hiszen a jegyespárok jelentős kiadásokat szánnak a dekorációra, az ételekre és az italokra, valamint a helyszínválasztásra (Chunsila, 2019). Az esküvőszervezés egy olyan szolgáltatási ágazat, amely folyamatosan változik nem csak trendekben és szokásokban, hanem földrajzi értelemben is. Az esküvőszervezés eltérhet egyes régiókban, kultúrákban és időszakokban. Kim és Chen (2017) szerint ez egy olyan szolgáltatás, amelyben egy rendezvényszervező cég vagy egy esküvőszervező megtervezi, megszervezi és koordinálja az esküvőt a helyszín kiválasztásától kezdve, az étkezési ellátáson, a dekoráción és esküvői ceremónián át az rendezvényt követő ünnepség minden egyes mozzanatáig. Mindeközben kapcsolatot tart a szolgáltatókkal és a házasodó párral annak érdekében, hogy az információk hatékonyan áramoljanak.

A koronavírus-járvány az egész rendezvényipart negatív hatásként érte és ez alól az esküvőszektor sem jelentett kivételt. 2020 első felében önkormányzati szinten törölték a magyarországi polgári esküvőket és a párok sorban mondták le vagy halasztották el későbbi időpontra a lakodalmukat. Az eseményeket később szűk családi körben megtarthatták, de a hagyományosnak tekinthető lakodalmi részre már nem, vagy csak limitált résztvevőszámmal került sor. 2019-ben Magyarországon 65.268 fő kötött házasságot, míg ehhez képest 2020-ban ez a szám 67.095 főt jelentett. Elmondható tehát, hogy a házasságkötések száma nem csökkent a Covid-19 első évében, csak jellegükben, méretükben mutattak változást. Az is megállapítható,

hogy a korlátozások enyhítésének periódusaiban a házasságkötések száma emelkedett, ezzel szemben a szigorú szabályozások alatt csökkent. 2021-ben a házasságkötések száma tovább emelkedett, mintegy 72.030 fő mondott igent a nagy napon, míg 2022-ben 64.100 fő házasodott meg (KSH, 2023). A pandémia lecsengését követően a Covid-19 hatásai még fennmaradtak. Megváltoztak a házasságkötési módszerek, a ceremóniák és az ültetési rend is (Balatonyi, 2021).

Az esküvőszervezők a váratlan pandémia elszenvedői voltak. Folyamatosan figyelemmel kellett követniük az éppen aktuális és helyi szabályozásokat, a sajtótájékoztatókat, valamint az esküvőkkel kapcsolatos kormányintézkedéseket. Az esküvőszervezők mellett az egyéb esküvői szolgáltatók helyzete is bizonytalanná vált, mint a rendezvényhelyszínek, az éttermek vagy a külső helyszínre szervezett rendezvény étel- és ital szolgáltatók (catering) (Balatonyi, 2021).

Az esküvőszervezés a rendezvényturizmus egyik elsődleges szegmense. A desztinációk számára az esküvők szervezése és lebonyolítása olyan lényeges turisztikai szolgáltatás, amely által népszerűsíteni tudják turisztikai kínálatukat. A látogatók bevonása pedig a turisztikai célterületek gazdasági növekedéséhez vezet (Kanca & Unur, 2021). Trenddé vált, hogy a párok szokatlan és hagyományostól eltérő helyszínt választanak esküvőjük megrendezéséhez (The Knot, 2018). Az esküvőturizmus leginkább a kis szigeteken terjedt el, amelyek nagyban függenek a turizmustól, hiszen ez az elsődleges gazdasági tevékenységük és a bevételi forrásuk. Fontos, hogy az adott desztinációt megfelelően „eladják” annak érdekében, hogy ösztönözzék a turistákat arra, hogy az ő helyszínükön házasodjanak meg. Ennek eszköze a marketing és promóció, amelyet az esküvő köré kell építeni (Seebaluck et al., 2015). Az előzőre szolgál példaként Tausenfreund és szerzőtársainak (2016) a tanulmánya, amely szerint az Amerikai Egyesült Államokban az esküvők 49%-át több, mint 200 mérföldnyire tartották meg a menyasszony vagy a vőlegény lakóhelyétől, szülővárosától.

Az egzotikus helyszíneken túl Magyarország is rendelkezik olyan adottságokkal, hogy a házasodni vágyókat az országba vonzza külföldről, vagy az olyan párokat, akiknek egyik tagja határon túli. Az is előfordulhat, hogy azok a jegyesek választják Magyarországot esküvőjük helyszínéül, akiknek az ország földrajzi elhelyezkedése kedvező, esetlegesen a pár szülőhazája félúton található, így megközelíthetőség tekintetében ideális. Azok a jegyesek is választhatják az adott desztinációt, akik az ország szeretete miatt vagy egy olyan emlékhez való kötődés folytán érkeznek, mint például egy Magyarországon történt lánykérés (Németh, 2014). Azonban számos tényező befolyásolja, hogy egy esküvőnek milyen célterület ad otthont, többek között elsődleges fontosságú a költségek figyelembevétele, a résztvevők utaztatása, a

család alkalmazkodóképessége és rugalmassága, valamint a megálmodott esküvői stílus (Etemaddar et al., 2018).

Az esküvői szolgáltatók között verseny áll fenn az iparágon belül. Ennek érdekében a vállalkozásoknak egyedi, személyre szabott termékeket és szolgáltatásokat kell kínálni az ügyfelek, ez esetben a jegyesek számára. Ezt megkülönböztetési stratégiának nevezik, amely során a vállalkozásoknak olyan egyedi tulajdonságokra kell fókuszálniuk, amelyeket a versenytársak nem tudnak vagy nem képesek nyújtani. Továbbá, az esküvői szolgáltatások sok esetben megfoghatatlanok, így bemutatásuk is gyakran nehézkes, amely növeli a kockázatot mind a kínálati, mind pedig a keresleti oldalról. Számos esküvői rendezvényhelyszín úgy próbál kitűnni a piacról, hogy egyedi innovációkat és kreatív megoldásokat alkalmaz funkcióban, megjelenésben, elrendezésben, felszerelésben, szolgáltatási folyamatban és étkeztetésben egyaránt. A rendezvényhelyszínek az esküvői szolgáltatások közül az egyik legerőforrás-igényesebb szegmensét képezik, ugyanis a dekoráció mellett infrastrukturális szempontból is megfelelőnek kell lenniük annak érdekében, hogy a házasulandó pár őket válassza a versenytársaikkal szemben (Cheng et al., 2017).

Nem csak a szolgáltatók között létezik többféle kínálati csomag, hanem az esküvőszervezők között is. Számos esküvőszervező teljeskörű szolgáltatást kínál, míg előfordulnak olyanok, akik csak napi vagy havi rendelkezésre állást biztosítanak, illetve számos helyszín saját rendezvényszervezőt alkalmaz. Az esküvőszervezők különféle árakon kínálják szolgáltatásaikat, így fontos, hogy a párok informáltak legyenek ezekkel kapcsolatban, mielőtt kiválasztják a megfelelő szakembert, akivel az esküvő során együtt dolgoznak (Han-Chen et al., 2017). Az esküvőszervezők feladata elsősorban, hogy a házasulandó párt tehermentesítsék annak érdekében, hogy stressz nélkül telhessen a tervezés és szervezés időszaka. Fogyasztói vélemények szerint a költségvetés az egyik legnagyobb stresszfaktor a szervezés során. Ennek érdekében is érdemes esküvőszervezőt fogadni, hiszen ő ismeri a legjobb és legmegbízhatóbb szolgáltatókat, akik gyakran a kapcsolaton keresztül kedvezményes árat is tudnak biztosítani (Finnell, 2018).

Az esküvőszervezés során a jegyespár dönthet arról, hogy maga tervezi meg az esküvő minden aspektusát, úgynevezett „csináld magad” („Do it yourself”, DIY) módszerrel, vagy igénybe vesz esküvőszervező szolgáltatót. A folyamat során meg kell találni a megfelelő helyszínt, az időpontot, a szállítókat, illetve az egyéb szolgáltatókat, mint például fotográfus és videós, dekoratőr, ceremóniamester, zenész, fénytechnikus és catering szolgáltató. A tervezés alatt az említett szolgáltatókkal folyamatos kapcsolattartás szükséges. Bármelyik mellett dönt

egy pár, olyan egyre népszerűbb szempontot is figyelembe vehetnek, mint a fenntarthatóság, amely alternatívát nyújt a tervezés és szervezés minden apró alkotóelemében (Finnell, 2018).

3. Esküvőszervezés a fenntarthatóság tekintetében

A fenntartható esküvőszervezésnek jelentős szerepe van a környezettudatos és felelősségteljes rendezvények megvalósításában. Az esküvőszervezők képesek inspirálni, illetve ösztönözni a jegyeseket és a közönséget a fenntarthatóság felé, valamint hozzájárulnak ahhoz, hogy tudatos lépéseket tegyenek esküvőszervezésük során. A fenntartható esküvőszervezés nem csak a környezeti, de a társadalmi és a gazdasági változásokhoz is hozzájárul, így a zöld kezdeményezések komplex eredményeket vonzanak maguk után.

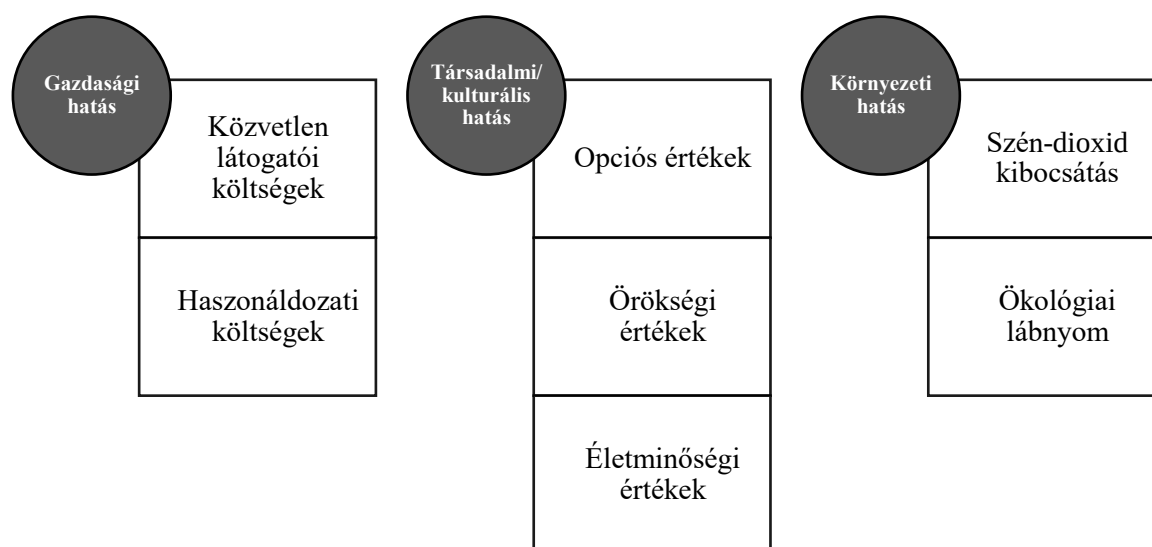
3.1. Fenntartható rendezvények meghatározása

A fenntartható rendezvények célja, hogy az esemény minden szakaszában, illetve tevékenységében a klímaváltozást, valamint a környezetszennyezést minimalizálják. Egy rendezvény alatt számos erőforrást felhasználnak, amelyek károsan hatnak a környezetre, így a rendezvényszervezésben elengedhetetlen a zöld megoldások alkalmazása. A külföldön megrendezésre kerülő üzleti vagy szabadidős célú rendezvények jelentik a legnagyobb erőforrást-felhasználást. Ezek a rendezvények utazást igényelnek, jellemzően légi közlekedési módot, amelyet az utazók elsősorban a gyorsaság és kényelem miatt választanak. A fenntarthatóság lényegi elem a nagyobb rendezvények megrendezésekor, ugyanis a résztvevők véleményformálásában jelentős szereppel bír, valamint a környezetbarát módszerek célravezető alkalmazása költségmegtakarítást is jelenthet (Nawarathna et al., 2021).

A koronavírus-járvány kirobbanásával nem csak az egészségbiztonságra vonatkozó törekvések jelentek meg, hanem a zöldítési akciók is. Számos terület, köztük a rendezvényszervezés is olyan környezeti és társadalmi céltudatosságot igényel, amely segítségével a fenntarthatóság kézzelfoghatóbbá válik. A nagyobb volumenű rendezvények elmaradásával előtérbe kerültek a szűkebb körű események, amelyek többek között hozzájárultak a helyi közösségek és a résztvevők életminőségének emelkedéséhez is (Formádi et al., 2022). Az Európai Unión belül a Covid-19 első hulláma során 18, majd 14 tagország közel minden szabadidős, családi és sportrendezvény megtartását betiltotta (Keller & Tóth-Kaszás, 2021).

Andersson és Lundberg (2013) a fenntarthatóságot három hatáson keresztül vizsgálták.

3. ábra: A fenntarthatóság három fő hatása

Forrás: Saját szerkesztés Andersson és Lundberg (2013:101) alapján

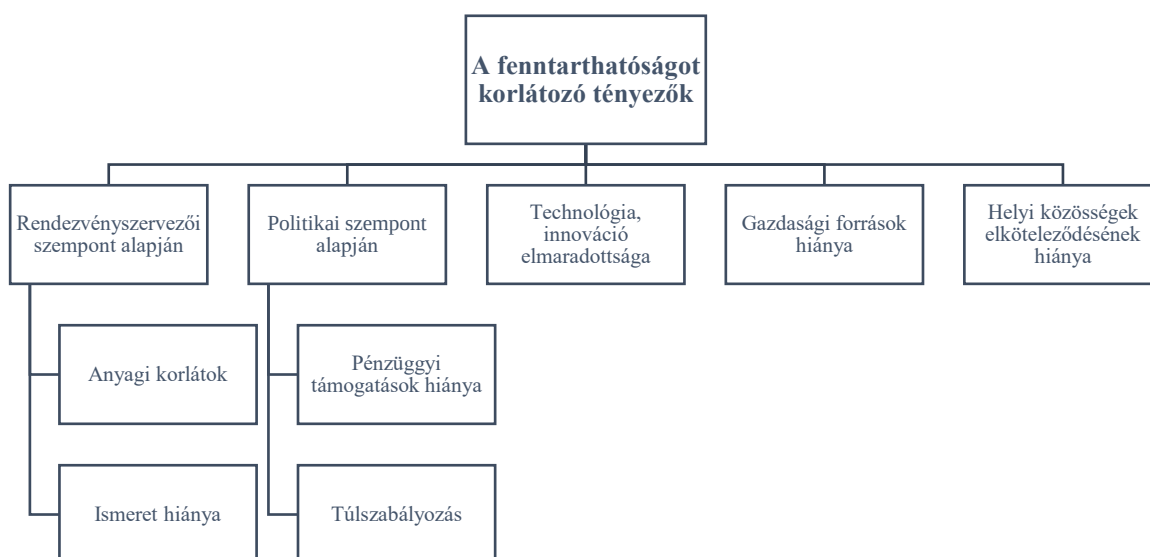
Az első csoportban a gazdasági hatásokat vizsgálták, amelybe beletartoznak a közvetlen látogatói költségek, valamint a használdozati költségek. Ezek a közvetett, közvetlen és indukált hatások leginkább a rendezvénnyel kapcsolatos fejlesztésekben, a helyi adóbevételen, a beruházásokban, az ideiglenes vagy hosszútávú foglalkoztatásban és a résztvevők költségében nyilvánulnak meg. A használdozati költséget annak meghatározására használják, hogy a látogató mennyit költött volna helyben, ha az adott rendezvény nem kerül megrendezésre. Gazdasági szempontból azon rendezvények, amelyek megújuló energiaforrásokat használnak, potenciálisan hozzájárulhatnak a helyi fejlesztési lehetőségekhez és a munkahelyteremtéshez is (Algrani et al., 2023).

A második szempont során a társadalmi és kulturális hatásokat elemezték, amely magába foglalja az opciók, az örökségi és az életminőségi értéket. Ennek a hatásnak az alapja a helyi lakosok attitűdje az adott rendezvényhez, de kapcsolatban áll az egzisztenciával és a helyi közösséggel is. Emellett fontos a szellemi örökség ápolása, a helyi kötődés és a társadalmi tőke kiépítése (Formádi & Hunyadi, 2019). A fenntartható rendezvények célja tehát az olyan társadalmi érdekek előtérbe helyezése, amely során különös figyelmet fordítanak a helyi lakosok és vállalkozások bevonására, miközben közösségépítés megy végbe. Ezenkívül kiemelt figyelmet kapnak a hátrányosabb helyzetű társadalmi csoportok is (Csapody et al., 2021). Következésképp megjelennek azok az elvek, amelyekre a jövőben építeni lehet, mint az empátia, társadalmi egyenlőség és igazságosság, valamint a fenntarthatóság (Salzburg Global Seminar, 2021).

Utolsó szempontként a környezeti hatást azonosították, amely során a szén-dioxid kibocsátást és az ökológiai lábnyom mérését vizsgálták. Jelentős kibocsátással járó tevékenység elsősorban a résztvevők rendezvényhelyszínre való eljutása, a vízfogyasztás, a felhasznált elektromos energia és a keletkezett hulladék mennyisége. Továbbá, magas kibocsátást jelentenek a catering szolgáltatások, de a nagy mennyiségben gyártott eszközök is, mint a papírból készült programfüzetek vagy a hirdetéshez használt molinók. Ez számokban kifejezve például azt jelenti, hogy egy komplett színpad felállításához szükséges kellékek és anyagok helyszínre szállítása fél tonna szén-dioxid kibocsátással jár (Dominus et al., 2021).

A fenntarthatóságot számos korlátozó tényező befolyásolja, amelyet megfelelő ismerettel és hatékony megoldásokkal orvosolni lehet.

4. ábra: A fenntarthatóságot korlátozó tényezők

Forrás: Saját szerkesztés Dominus et al. (2021:25) alapján

Rendezvényszervezői oldalról a vállalkozás anyagi korlátai jelentenek akadályt, de az elköteleződés és a tájékozottság hiánya is hátráltató tényező. Ez utóbbiakra az ismeretszerzés jelent megoldást, valamint, ha a rendezvényszervező vállalkozás olyan munkatársakat alkalmaz, akik elkötelezettek a zöld rendezvények tekintetében. A képzett humán erőforrás szintén elengedhetetlen egy hatékonyan működő rendezvényszervező cég működéséhez. Ennek kiküszöbölésére tréningek, képzések és motiváló gyakorlatok vezetnek eredményre. A politikai környezet, mint hátráltató tényező a támogatások hiányában és a helyi önkormányzati szabályozások formájában jelenik meg. Ezeket a folyamatokat az együttműködésért tett lépések segítik elő. További korlátozó tényező a technológia és az innováció elmaradottsága, illetve a

gazdasági források hiánya. A gazdaság stabilitását a nemzetközi kapcsolatok segítik elő, míg a technológiai nehézségekre az újítások megismertetése jelent megoldást. Az utolsó faktor, amely meggátolja a fenntarthatósági törekvéseket, az a helyi közösségek érdektelenségéből adódik, amely kiküszöbölhető a helyi csoportok (iskolák, együttesek, sportklubok) programszervezésbe való bevonásával (Mair & Laing, 2012).

A fesztiválok a fenntarthatósági törekvések előmozdításában játszik szerepet. Ezt támasztja alá, hogy már több, mint 40 nemzetközi zenei fesztivál írta alá a „Festival Vision: 2025” együttműködést, amelynek célja, hogy egy fenntarthatóbb fesztiválszektor hozzanak létre. A dokumentum magába foglalja, hogy az aláírt tagok felére csökkentik a károsanyag-kibocsátásukat, zölddebbé teszik az élelmiszereik beszerzését, csökkentik az utazásokhoz kapcsolódó kibocsátás mértékét, valamint biztosítják, hogy a keletkezett hulladék legalább fele újrahasznosításra kerül (Festival Vision: 2025, 2015). Ezen célok megvalósítására konkrét fenntarthatósági megoldások szükségesek a rendezvényturizmusban annak érdekében, hogy egyaránt értéket teremtsenek a környezet és a Föld számára is (Kunkhett et al. 2021).

3.2. Fenntartható megoldások a rendezvényturizmusban

A fenntartható rendezvények sikerességéhez elsősorban a menedzsment hozzájárulása kell. Sokak szerint a fenntarthatóság időigényes és jelentős kiadásokkal jár. Ez azonban csak részben igaz, hiszen a jövő generációira való odafigyelés mellett számos előnnyel jár. A költséges nyomtatott, információs és tájékoztató anyagokat felválthatják az online megoldások. Továbbá, a fenntarthatóság meghatározza egy rendezvény imázsát és marketingét is (Rydzik et al., 2021).

Duffy és Mair (2021) szerint már a Covid-19 előtt is fennálltak azok a folyamatok és kérdéskörök, amelyek a vírushelyzetnek köszönhetően napirendre kerültek és nagyobb figyelmet kaptak. A pandémia alatt aktuálissá váltak az olyan témakörök, mint a kockázatesztelés és a kockázati magatartás, a klímaváltozás és a szélesebb körű technikai megoldások használata a rendezvények területén.

Az eltörölt és elhalasztott rendezvényekkel szemben a virtuális események fellendültek (Hanzlik & Mazierska, 2021, Rentschler & Lee, 2021). Az online rendezvények olyan lehetőséget nyújtanak, amelyek segítségével a tér és az idő nem jelent akadályt. Azokat az érdeklődőket is el lehet érni és meg lehet szólítani, akik a személyes jelenlétben alapuló rendezvényekre nem tudnának eljutni számos okból kifolyólag, ezáltal a piac bővülni kezdett. Az online térben tartott események tehát egy fenntarthatóbb alternatívát jelentettek a személyes rendezvényeknek. Sokan azonban úgy vélik, hogy az online mód kevésbé képes azt az élményt

visszaadni, amelyet egy személyes rendezvény tud (Walker, 2019). Az online és a hibrid rendezvények többek között a filmfesztiválok során jelentek meg a rendezvényszervezés szektorban, amelyek alapjaiban változtatták meg a látogatói igényeket (Bachman & Hull, 2021). A filmfesztiválok a pandémia alatt egy új megközelítést kaptak, hiszen számos premiervetítést meg tudtak tartani szabadtéren, így ismét népszerűbbé váltak a szabadtéri és kertmozi filmvezetések (Formádi et al., 2022).

A fenntartható megoldások a rendezvényturizmusban először a fesztiválszektorban jelentek meg. A fenntarthatóság köré épül többek között a Hollandiában megrendezésre kerülő DGTL Fesztivál, az olaszországi Terraforma Fesztivál vagy a franciaországi „We Love Green” Fesztivál, azonban Európán kívül is népszerűségnek örvend a mozgalom, például az Amerikai Egyesült Államokbeli Burning Man fesztivál (Domenius et al., 2021). A fesztiválszervezőknek leginkább a pénzügyi lehetőségek visszaesése jelentett problémát, azonban a fizetőképes közönség elérése és a fesztiválozási kedv fellendítése is nehézséget okozott (Magyar Fesztivál Szövetség, 2020). A szervezők elsősorban olyan változtatásokat vezettek be, amelyekkel a műanyagfelhasználás csökkenthető és a vízfogyasztás redukálható, de kiemelték a megfelelő hulladékkezelés fontosságát, valamint a közösségi közlekedési eszközök használatának pozitív hatásait. Emellett olyan környezetbarát megoldások is megjelentek, mint az energia- és vízkezelés hatékony alkalmazása (Lőrincz et al., 2021). Az online jegyvásárlás, regisztráció és fizetés segítségével a papírhulladék mennyisége csökkenthető. A fesztiválokon és a koncerteken további fenntartható megoldás a belföldi előadók előnyben részesítése, hiszen a külföldi tehetségekkel ellentétben az ő utaztatásuk kevésbé terheli a környezetet (Qu & Cheer, 2021).

A repohárrendszer a leggyakoribb megoldás, amelyet a fesztiválok, a szórakozóhelyek és a kisebb rendezvények használnak. A repohár előnye, hogy a megvásárolt poharat számos alkalommal újra lehet tölteni anélkül, hogy az egyszer használatos eldobható műanyag poharak számát növelnék (Formádi et al., 2022). A repohár környezetre gyakorolt hatására irányuló számítások szerint a műanyag poharak 8-10 használat után környezeti nyereséget termelnek az egyszer használatos társaival szemben, valamint az sem elhanyagolható, hogy ezeket a poharakat polipropilénből állítják elő, amely újrahasznosítható műanyagként minősül, így a kidobásuk után másodlagos nyersanyagként még feldolgozhatók. Az alumínium dobozos megoldás az üdítőitalok esetében nem teljesen fenntartható, azonban a rendezvények hulladékgazdálkodási értéklánca szempontjából sokkal gazdaságosabban alkalmazható, mint a PET palackok esetében, hiszen a feldolgozók drágábban értékesítik az alumíniumot, tehát érdekelté válnak a hulladék feldolgozásában (Dominus et al., 2021). A kulacsok megtöltésére pedig az ivóvíz biztosítása a megoldás. A fenntartható életmódba sok esetben belefoglalják a

húsmentes étkezést is. Ennek támogatására a fesztiválok ételkínálatai tartalmazznak vegetáriánus és vegán alternatívákat is (Georgoula et al., 2021).

Fesztiválok esetében kevésbé, de konferenciarendezvények során alkalmazható megoldásként szolgálnak az üvegből, fémből vagy porcelánból készült evőeszközök, tányérok, poharak. Ezeken az eseményeken nem indokolt a lebomló papíreszközök használata a szendvicsek és az egyéb ételek, italok kínálásakor (Dominus et al., 2021).

További jó gyakorlatként tartják számon a 2019-es Londoni maratont, ahol a versenyzők számára algagömbökből szolgálták fel a vizet, amely hatékonyan működött a műanyag palackok alternatívájaként, ugyanis a maratonok magas résztvevőszámú rendezvényként számos kockázatot jelentenek a természeti környezet számára. Számokban kifejezve, 215.000 PET palackkal kevesebbet használtak az előző évhez képest az algagömböknek köszönhetően (Nace, 2019).

A fenntarthatóság mindezek mellett olyan alkotóelemeket is tartalmaz a programok során, amelyek nem közvetlenül kapcsolódnak az alapcélokhoz. Törekvésnek tekinthetők az olyan nonprofit mozgalmak, mint a sportprogramok, a szűrővizsgálatok, az önkéntes munkára való ösztönzés vagy a tanácsadás (Kemény & Morvay, 2020).

A fenntartható rendezvények során olyan kommunikációt kell alkalmazni, amelyben a közönség számára megfelelően adják át a fenntarthatóság üzenetét. Az informálódás szempontjából pedig lényeges, hogy mind a látogatók, mind pedig a média szereplői tájékozottak legyenek arról, hogy a rendezvény zöld irányelveket követ.

3.3. Kihívások és megoldások az esküvőszervezésben a fenntarthatóság felé

A fenntartható rendezvények csoportjába tartoznak a fenntartható esküvők is. A környezettudatosság egyre fontosabbá válik az esküvők tekintetében, ugyanis a helyzet súlyosságát mutatja az az Amerikai Egyesült Államokban készült felmérés is, amely szerint egy átlagos amerikai esküvőn körülbelül 187-272 kilogramm szemét termelődik és 56,2 tonna széndioxid kerül a levegőbe (Less Stuff-More Meaning, 2021). Ennek megfékezésére az esküvői szertartások a 3R szabályt követve képesek fenntarthatóvá válni: mérséklés (Reduce), újrafelhasználás (Reuse) és újrahasznosítás (Recycle) (Kunkhett et al., 2021).

Petro (2020) kutatása alapján elmondható, hogy az Y generáció 73%-a és a Z generáció 62%-a hajlandó többet költeni fenntartható termékekre, valamint gyakran választanak környezetbarát márkákat a nem fenntarthatókkal ellentétben. Mivel a jövőben ezek a generációk fognak házasodni, így szükségesek az öko-barát esküvői megoldások. A The Knot (2019) felmérése szerint az 5 leggyakoribb fenntartható megoldás, amelyet a párok alkalmaznak az

esküvőjük során: menyasszonyi ruhakölcsönzés, helyi termékek és szolgáltatások igénybevétele, a dekoráció és az étel eladományozása az eseményt követően, környezetbarát dekoráció és digitális meghívók.

Vilmos herceg és Katalin hercegné 2011-ben megrendezett esküvőjét az ökotudatos házasságkötés lényeges előmozdítóként tartják számon, mert újrahasznosított papírt, helyben termesztett zöldségeket, gyümölcsöket és helyi forrásból származó organikus alapanyagokból készített esküvői tortát választottak. Az esküvő helyszínén pedig megújuló energiaforrásokat használtak a szolgáltatók. Továbbá helyi virágokat és fákat használtak dekorációnak, amelyeket a szertartás után újratelepítettek (Fried, 2011).

Ezzel a témakörrel foglalkoztak 2019-ben egy esküvői szolgáltatók számára rendezett eseményen is, amelynek témája a hulladékmentesség (zero waste) köré épült. A rendezvény céljaként tűzték ki, hogy szélesebb körben bemutassák, úgy is lehet színvonalas egy esküvő, ha az erőforrásokat nem merítik ki. Javasolták, hogy a résztvevők tömegközlekedéssel vagy elektromos járművekkel érkezzenek a rendezvényhelyszínre, a személyautók részére pedig korlátozott számban biztosítsanak parkolóhelyet. A szertartás és az esküvő helyszínválasztásánál fontos szempont, hogy az a vendégek számára minél kevesebb utazást igényeljen. A helyszín akkor is lehet fenntartható, ha egy olyan épületet választanak, amely régebben más funkcióval működött, de állapota még nem okoz balesetveszélyt, így alkalmas lehet esküvői helyszíneként is (Tiwari et al., 2020). A természeti erőforrások maximalizálása és az energiafogyasztás csökkentése érdekében szabadtéri helyszín választása ideális, amennyiben az időjárás ezt lehetővé teszi (Chunsila, 2019).

Az esküvőhelyszínek működtetésében is fontos szempontnak számít a fenntarthatóság. Kiváló példaként szolgál egy Indianapolisban található Wisteria Wood nevű rendezvényhelyszín, amely minden aspektusában a fenntarthatóságra törekszik. A helyszínen napelemeket használnak, helyi forrásból szerzik be alapanyagaikat, amelyekből az ételeket készítik, helyben termesztett növényeket használnak dekorációként, valamint szigorú újrahasználati és komposztálási programot követnek. Továbbá a rendezvényhelyszín dizájnelemeiben is a természetességre törekszik, ezért kőoszlopokat, fagerendákat és bambuszpadlót használnak belsőépítészeti elemként (Ledford, 2022).

Fontos átgondolni azt is, hogy milyen létszámú esküvőt szervez a pár, ugyanis leghatékonyabban a vendégek számának csökkentésével lehet redukálni az ökológiai lábnyomot, valamint ez költségmegtakarítást is jelent. A létszám korlátozása mérsékeli a felhasznált üzemanyagmennyiséget, amelyet az utazás során felhasználnának (Kunkhett et al., 2021). A meghívóban feltüntetésre kerülhet a jegyespár konkrét javaslata, hogy mit várnak

nászajándéknak, így elkerülhető, hogy fölösleges termékeket kapjanak. Egy másik lehetőség, hogy a meghívottakat értesíteni kell arról, hogy nászajándéknak organikus, újrahasznosított és energiahatékony meglepetést hozzanak. Az esküvői ajándék helyett adománygyűjtést is lehet kezdeményezni, amellyel környezetvédelmi szervezeteket támogathatnak, de bevonhatják a meghívottakat a közösségi vagy az önkéntes munkába is az esküvő előtt vagy után (Kwon, 2017).

Az esküvői szolgáltatók éves rendezvénye (2019) ez esetben is példaként szolgál, hiszen már az eseményre jogosító meghívót is zero waste tervezték, hiszen az teljesen online formában került megvalósításra a papír megoldás helyett. A meghívóban arra is megkérték a résztvevőket, hogy ne vásároljanak új ruhát a rendezvényre és legfőképp kerüljék azokat, amelyek nem elfogadható gyártási körülmények között, silány minőségű anyagokból készült ruhákat (fast fashion) forgalmazó üzletekben kaphatók. Ehelyett ruhakölcsönzést javasoltak, valamint a helyi gazdaság fellendítése érdekében ösztönözték őket, hogy magyar tervezőktől vásároljanak divatcikkeket. Az étlapokat és az ültetőkártyákat újrahasznosított papírból készítették. A dekoráció során a vágott virágok vagy a művirágok helyett olyan cserepes virágokat használtak, amelyeket az esküvőt követően az adott kertészet visszafogadott (Kemény & Morvay, 2020). A pár felajánlhatja a virágokat az esemény végén kórházak vagy iskolák számára, így a virágok felhasználása meghosszabbodik és a növényekben rejlő szépség mások által is elismerésre kerül. Dekorációként ajánlott a szárított virágok használata is (Kunkhett et al., 2021).

Az étkeztetés folyamán helyi, magyar termesztésű alapanyagokat használtak fel. Az italok műanyag palackok helyett visszaváltható üvegekből és ballonokból kerültek felszolgálásra (Nawarathna et al., 2021). Fontos, hogy az ételek mennyiségét úgy határozzák meg, hogy minél kevesebb kerüljön kidobásra, azonban, ha mégis marad étel, akkor azt helyi szervezeteknek adományozzák (Olsen, 2021). Az esküvői menün mindenképp olyan ételek szerepeljenek, amelyek organikusak, szezonálisak és erőszakmentes előállítással készülnek (Flood et al., 2014). A szalvétákat és a szívószálakat is fenntarthatóbb alternatívákra cserélték, főleg újrahasznosított papír formájában. A terítők és a székszőknyák lecserélhetők lenvászon anyagból készült alternatívákra. A papír és műanyag táányérok helyett kerámia vagy porcelántányérok és üvegpoharak használata egy környezetbarátabb megoldást jelent (Chunsila, 2019). Nem minden szolgáltató tud azonban teljesen fenntartható lenni, például egy fénytechnikus a legkedvezőbb esetben is LED-es fényfüzéreket használ vagy napenergiával működő világítást, viszont ennél zöldebb opció jelenleg még nem létezik ezen a területen

(Kemény & Morvay, 2020). Megoldást eredményez azonban egy kültéri helyszín vagy egy olyan beltéri helyiség választása, amelynek természetes fényei kedvezők (Chunsila, 2019).

Az esküvői ruha kiválasztásánál is érdemes figyelembe venni a környezetre gyakorolt negatív hatásokat, amelyek a ruhák anyagválasztásából és az egyszer használatos jellegükből adódnak. Az esküvői ruha környezetbarát lehet, ha csökkentik a termék életciklusának minden szakaszában a környezetre gyakorolt hatásokat, beleértve a rosttermesztést, amelyből később szövet készül, a termelést, a szállítást és a felhasználást. 2014-ben egy amerikai menyasszony átlagosan 1,357 dollárt költött esküvői ruhájára (XO Group, 2015), a ruhakölcsönzés tehát egy ideális lehetőség. Koreában például abban az esetben, ha a menyasszony kölcsönöz vagy vásárol egy ruhát az üzletben, akkor a vőlegény öltönye és az egyéb menyasszonyi kiegészítők kölcsönzése ingyenessé válik (Jeon et al., 2013). Kwon (2017) tanulmánya szerint hatféle öko esküvői ruhát lehet megkülönböztetni: környezetbarát anyagból készült, előtte vagy utána is hordható (hétköznapiabb ruha), kevesebb anyagból készült, átalakítható, használt ruha és módosult újra felhasználású. A ruha mellett javasolt az eljegyzési gyűrű és az esküvői gyűrű újrahasznosítása is, hiszen a gyémánt, arany és ezüstművelés folyamata olyan negatív hatásokat idéz elő a környezetből, mint talajerózió, áradás, vízszennyezés és a növényzet pusztulása. Egy felmenőtől öröklött gyűrű átalakítása vagy újra felhasználása is a fenntarthatóságot segíti elő. Sok pár választ azonban aranymentes vagy antik gyűrűket (Kunkhett et al., 2021).

Gazdasági szempontból a fenntartható esküvők különféle módokon lehetnek költséghatékonyak. Az Észak-londoni Hulladékhatóság (2021) szerint nem csak a vendéglista csökkentése okozhat költségmegtakarítást, hanem a helyszínválasztás is. Érdemes olyan helyszín mellett dönteni, amely építészeti és díszletben csökkenti a dekoráció szükségességét, példának okáért egy botanikus kert vagy egy pajta. Bár a vendégek utaztatása általában nem a jegyespár költsége, azonban fenntartható és költséghatékony mód lehet, ha a vendégek nem külön-külön érkeznek, hanem számukra buszt bérelnek. Az étkeztetés során a hagyományos háromfogásos vacsoramenü helyett egy főétkezés bevezetése jelentős megtakarítást eredményezhet. A meghívók tekintetében számos ingyenes online szerkesztőprogram áll rendelkezésre, amelyen keresztül könnyedén megszerkeszthetők a meghívók és online kiküldés során a nyomtatási költségek is megtakarítást jelentenek. Javasolt helyi fotográfus és videós választása, így az utazási költségeik csökkennek, valamint nyomtatott képek helyett csak digitális formában kérjék a fotók átadását. Továbbá, mind a ruha, mind pedig az esetleges dekoráció tekintetében a kölcsönzés vagy a másodkézből vett (second-hand) termékek vásárlása ajánlott.

Összegezve tehát fontos, hogy egy fenntartható esküvő előtt a pár megfelelően kommunikálja a vendégek felé azokat a szempontokat, amelyek mentén a nagy napot megvalósítani kívánják. Elengedhetetlen, hogy a résztvevők mellett a szolgáltatók is megfelelően informálva legyenek az elvárásokkal kapcsolatban, hogy a javaslataikat ennek tudatában fogalmazhassák meg. A zöld esküvők lehetőséget nyújtanak arra, hogy környezettudatos üzenetet közvetítsenek a tervezés és szervezés minden aspektusában.

4. Módszertan

A kutatás során a fenntartható rendezvényekkel és azok szervezésének környezetre gyakorolt hatásaival foglalkozom, különös tekintettel az esküvőszervezésre. Bemutatásra kerülnek a fenntartható rendezvények céljai, valamint a társadalmi felelősségvállalás szempontjai is. Emellett átfogó képet kívánok adni az esküvő tervezésétől az utómunkálatok szakaszáig, figyelembe véve a fenntarthatósági alapelveket. Kutatásommal betekintést nyújtok abba, hogy egy esküvőnek, mint rendezvénynek milyen fenntarthatósági szempontok mentén érdemes megvalósulniuk.

Ezek alapján kutatási kérdésem a következő:

K: Hogyan alakul a fenntarthatóság az esküvőszervezés iparágban, illetve milyen módon támogatható a szektor fenntartható növekedése?

A kutatási kérdéshez kapcsolódóan megfogalmazott alkérdések a következők:

K1: Milyen megoldásokat alkalmaznak a hazai esküvőszervezők, hogy az esküvők fenntarthatósági szempontok mentén valósuljanak meg?

K2: Milyen mértékben tér el erőforrásigény tekintetében egy fenntartható esküvő egy hagyományos esküvőhöz képest?

K3: Milyen eszközökkel ösztönözhetők ezáltal a párok, hogy fenntartható esküvőt szervezzenek?

K4: Hogyan teremthető meg a résztvevők magas szintű elégedettsége egy fenntarthatóságra törekvő esküvői rendezvényen?

A kutatás eredményessége érdekében tájékozott és fenntarthatósági témakörben jártas esküvőszervezőkkel készülnek mélyinterjúk, amelyek segítségével választ kapok a kutatási kérdésekre. A kvalitatív módszer választásának célja, hogy minél alaposabban megismerjem a fenntartható esküvők szervezésének tevékenységeit, valamint, hogy széleskörű betekintést nyerjek a téma aktuális helyzetébe.

A kvalitatív kutatás a primer információgyűjtés strukturálatlan, nem véletlen mintavételen alapuló módszertani csoportja. A módszer nem törekszik statisztikai

számszerűsítésre és általánosításra, hanem struktúrát és működési formákat tár fel. Célja a humán viselkedés feltárása és megértése, amelynek alapja a problémafeltárásban rejlik, ezáltal lehetőséget ad, hogy választ kapjunk a „miért” és a „hogyan” kérdésekre. A módszertan során az információkat a válaszadókkal történő párbeszéd, valamint megfigyelések alapján szerezhetők meg. A kvalitatív kutatásnak korlátjai is vannak, többek között nem reprezentatív és nem ad olyan számszerűsíthető eredményeket, mint a kvantitatív kutatás. (Gyulavári et al., 2017, Veres et al., 2017).

A kvalitatív módszertan csoportjába tartozik az egyéni mélyinterjú, amely alatt olyan kétszemélyes diskurzust értünk, ahol egy előre megírt, és az interjúalannal egyeztetett interjúvázlat alapján történik a beszélgetés. Ezek az interjúk általában 60-90 perc közötti időtartamot ölelnek fel, ennél több időt csak speciális esetek igényelnek (Veres et al., 2017). A mélyinterjúk megkérdezés előnye, hogy részletes információkkal szolgál, érzékeny témák is érinthetők és fogyasztói magatartást is segít megérteni (Gyulavári et al., 2017).

A szakértői interjú a mélyinterjú egy specifikus típusa. Ezt a módot magas beosztású személyek, szakemberek vagy kutatók megkérdezésekor ajánlott alkalmazni, hiszen a kutatás során az ő véleményüket kívánjuk feltárni (Gyulavári et al., 2017). Az interjúalanyok témában jártas szakértők, a kutatási kérdések pedig érintik a szakterületüket (Mitev, 2019).

A kutatásban résztvevő válaszadók kiválasztását alapos előkészítés és szűrés előzi meg. Cél az, hogy olyan személyek kerüljenek megkérdezésre, akik aktívan részt vesznek az esküvőszervezésben és tevékenységük során nyitottak és informáltak a fenntarthatósági alapelvekkel kapcsolatban.

4.1. Mintaválasztás

A kutatásban résztvevő öt esküvőszervező több szempont alapján került kiválasztásra. Az esküvőszervezők a szolgáltatói szektorba tartoznak a nemzetgazdaságon belül, mivel szolgáltatásuk az esküvők és rendezvények tervezésére, koordinálására és lebonyolítására összpontosít. A szolgáltatói szektoron belül olyan esküvőszervezők mellett döntöttem, akik egyéni vállalkozóként dolgoznak, mert kutatásaim alapján ez a működési forma a leggyakoribb. Fontosnak tartottam azt is, hogy az interjúalanyok hivatalosan elismert OKJ-s (Országos Képzési Jegyzék) esküvő- és rendezvény-szervező végzettséggel rendelkezzenek. Továbbá, a kutatásba olyan szakembereket választottam, akik az előző év során átlagosan legalább 10 esküvő szervezésében vettek részt, valamint legalább 5 éve dolgoznak rendezvény- és esküvőszervezés területén. A mintavétel során budapesti, valamint vidéki esküvőszervezőkkel is készültek interjúk annak érdekében, hogy több nézőpontból is megvizsgáljam a kutatási témát.

Az interjúalanyok kiválasztásának célja, hogy olyan esküvőszervezők kerüljenek megkérdezésre, akik aktív részesei a fenntartható esküvőszervezés tevékenységében.

1. táblázat: A kutatásba bevont szolgáltatók jellemzői

Név	Vállalkozás székhelye	Szolgáltatás típusa
Emerald Wedding Esküvőszervezés	Gyömrő	Esküvőszervezés, esküvői tanácsadás
Green Wedding by Madarász Zsuzsi	Budapest	Fenntartható esküvőszervezés
Hendrik Viktória Esküvőszervező	Budapest	Esküvőszervezés
Moss Events	Budapest	Esküvő- és rendezvényszervezés
Reka Danko Events	Nyíregyháza	Esküvő- és rendezvényszervezés, esküvői koordináció, szertartásvezetés, esküvői tanácsadás

Forrás: Saját szerkesztés (2023)

4.2. Mélyinterjúk

A primer kutatás során öt mélyinterjút készítettem a hazai esküvőszervezőkkel. Az interjú vezérfonala a 7. mellékletben található. A kutatásban résztvevő interjúalanyok nevét, munkahelyét és jelenlegi pozícióját a 2. táblázat tartalmazza.

2. táblázat: A kutatásba bevont interjúalanyok jellemzői

Név	Szolgáltató	Jelenlegi pozíció
Kerchner Dóra	Emerald Wedding Esküvőszervezés	Esküvő- és rendezvényszervező
Madarász Zsuzsanna	Green Wedding by Madarász Zsuzsi	Green wedding esküvőszervező,
Hendrik Viktória	Hendrik Viktória Esküvőszervező	Esküvőszervező
Moss Kinga	Moss Events	Esküvő- és rendezvényszervező
Dankó Réka	Reka Danko Events	Esküvő- és rendezvényszervező

Forrás: Saját kutatás (2023)

Pozíciójukból adódó feladatköreikről kérdeztem az interjúalanyokat, akik elmondásaik alapján teljeskörű (full service) szervezésben vesznek részt, amely azt jelenti, hogy az

esküvőszervezők irányítják az esküvő minden egyes folyamatát, beleértve a kapcsolatfelvételt, az ötletelést, a helyszínek és szolgáltatók keresését, a költségvetés elkészítését és az esküvő utómunkálatait (Kunkhett et al., 2021).

„Az esküvő előtti napokban én már ott vagyok a helyszínen, forgatókönyvet írok, az esküvőn végig jelen vagyok, segítek a menyasszonynak, hogy ne neki kelljen konfrontálódni.” (Green Wedding by Madarász Zsuzsi)

„Az esküvő napján az elejétől kezdve levezényelem a nagy napot az elkészített forgatókönyv alapján. Figyelek arra, hogy minden időben a helyén legyen, a váratlan eseményeket orvoslom.” (Emerald Wedding Esküvőszervezés)

„Egyszemélyben vagyok minden. Adminisztrációtól kezdve a projektmenedzsmenten, rendezvényszervezésen, lebonyolításon, marketingen át a könyvelésig, minden beletartozik a munkakörömbe.” (Reka Danko Events)

Az interjúk lebonyolítására 2023. szeptember 12. és október 6. között került sor videóhíváson keresztül.

4.3. Mélyinterjúk eredményei

A személyes jellegű, bemelegítő kérdéseket követően megkértem az interjúalanyokat, hogy fogalmazzák meg saját szavaikkal, hogy számukra mit jelent a fenntarthatóság. Hasonló válaszokat kaptam mindegyik szakembertől, akik a fenntarthatóság három aspektusa közül elsősorban csak a környezeti fenntarthatóságot említették. *„A fenntarthatóság számomra leegyszerűsítve azt jelenti, hogy úgy alakítjuk az életünket, hogy közben nem károsítjuk a környezetünket.”* (Moss Events) A másik leggyakrabban elhangzott válaszban a tudatosság szerepelt. *„Lényegében egyfajta tudatosság annak irányába, hogy teszünk valamit a környezetünkért.”* (Reka Danko Events)

A bevezető kérdések után az interjút két fő szakaszra osztottam. Az első részben az esküvőszervezéssel kapcsolatos, általánosabb kérdések, majd a második egységben a fenntarthatósági kérdések kerültek középpontba, különös tekintettel a fenntartható esküvőszervezésre. Ebben a részben olyan kérdéseket tettem fel, amelyek segítségével a fenntartható esküvőszervezés előnyei, valamint hátrányai is felszínre kerülnek, továbbá a fenntartható megoldások sokszínűsége is megmutatkozik. Végül a fenntartható esküvőszervezés jövőjére vonatkozó kérdések következtek.

4.3.1. Az esküvőszervezés szakasza

Cheng és szerzőtársai (2017) szerint a legtöbb egyén életében csak egyszer éli meg a házasságot és az azzal együtt járó folyamatokat, remélve, hogy a nagy nap minden részlete

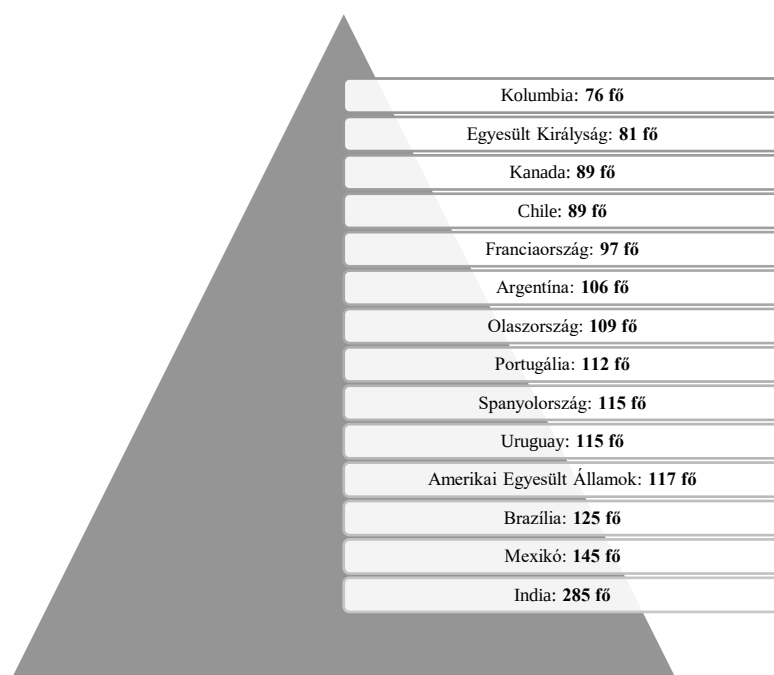
tökéletes lesz. Az esküvővel kapcsolatos tevékenységek összetett és átfogó szervezést igényelnek, hiszen magas vásárlói elvárásokkal, erőforrás-befektetéssel és piaci versenyképességgel rendelkeznek (Peng & Wang, 2017).

Ezeknek az elvárásoknak kell megfelelniük az esküvőszervezőknek, akik egyszemélyben képviselik a pár komplex igényeit. Számos kihívással jár ez a munkakör, többek között a megbízó párnak való megfelelés és a szolgáltatókkal való együttműködés, de ide sorolható a munkafolyamat kezdeti fázisa, amikor a megfelelő helyszín kiválasztására kerül sor. *„A jó helyszín megtalálása, ami a legfontosabb, mert ha az nem megfelelő, akkor nagyon sok nehézséget von maga után.”* (Green Wedding by Madarász Zsuzsi) A Reka Danko Events esküvőszervezője más megközelítésben felelt a kérdésre, ő azt válaszolta, hogy számára a rajta kívülálló világ történései jelentik a legnagyobb kihívást, mint az infláció, a változó üzemanyagárak vagy a szállítási költségek. Állítását igazolja, hogy 2022 júliusában, az esküvői főszezon egyik jelentős hónapjában, Magyarországon 13,7%-os inflációt tapasztaltak, majd ez a szám egy évvel később, ugyanebben az időszakban 17,6%-ra emelkedett (KSH, 2023).

A kihívások gyakran okoznak stresszt az esküvőszervezők számára, hiszen ők azok, akik levesznek minden terhet a párról (Finnell, 2018). A téma teljessége érdekében az interjúalanyok elmondták, hogy számukra melyek a legjelentősebb stresszforrások. Egyöntetűen azt a választ adták, hogy az esküvőszervezés kifejezetten stresszes munkának számít, hiszen nagy felelősség terheli őket, hogy a pár és a násznép számára emlékeztetessé tegyék a napot. Stresszfaktort jelentenek a határidők és az állandó elérhetőség, jelenlét, amelyet a szervezés igényel. Stresszcsökkentő megoldásnak többen is a kikapcsolódást javasolták, példának okáért a jogázást, a túrázást, a meditálást és a masszázsra járást, azonban egyikőjük inkább a megelőzésben látta a megoldást. *„Alapvetően próbálok minél hatékonyabban kommunikálni, mindennek alaposan utánajárok. Ha van valamilyen stresszforrás, akkor próbálok minél hamarabb orvosolni az adott féllel.”* (Moss Events)

Az esküvőszervezés során számos tényezőt befolyásol az adott esküvőre érkező vendégek létszáma.

5. ábra: Átlagos esküvői vendégszámok országonként

Forrás: Saját szerkesztés a The Knot 2023-as globális esküvői jelentése alapján (2023)

A The Knot, a WeddingWire és a Bodas.net (2023 Global Wedding Report) globális szintű, 14 országot érintő online felmérése szerint 2022-ben az átlagos legmagasabb vendégszámot Indiában számolták, mintegy 285 fővel, míg a legalacsonyabb résztvevőszámot Kolumbiában mérték 76 fővel (The Knot, 2023). Az általam megkérdezett interjúalanyok átlagosan 50-100 fős esküvőket szerveztek a 2022-es év folyamán. Elmondásaik alapján ez a létszám jellemző a magyar esküvőkre, de azt is hozzátették, hogy egyre több a kisebb vendégszámú rendezvény is.

4.3.2. Fenntarthatóság, fenntartható esküvőszervezés

A második szakasz elején a fenntartható esküvőszervezésről kérdeztem az esküvőszervezőket. Röviden a fenntartható esküvők célja, hogy alacsonyabb karbonlábnyomúak legyenek, mint a hagyományos esküvők (Kunkhett et al. 2021). Az interjúalanyok is hasonlóan fogalmazták meg gondolataikat ezzel kapcsolatban, azonban különféle meglátásokkal gazdagították a témakört.

Többen hangsúlyozták, hogy a fenntartható esküvőszervezés lényege, hogy minél kevesebb pazarlás történjen az esküvői rendezvény egészén. Az egyik interjúalany (Emerald Wedding Esküvőszervezés) példaként hozta fel, hogy számára a fenntarthatóság az anyagok többszöri felhasználását és az állandó dekorációkészletet jelenti, így érvényesül a Kunkhett és szerzőtársai (2021) által megalkotott 3R szabály.

A Green Wedding by Madarász Zsuzsi esküvőszervezője a regionális gondolkodásban látja a megoldást, miszerint hazai szolgáltatókat kell alkalmazni, valamint közvetlen környezetből beszerezni a cateringhez szükséges alapanyagokat. *„Úgy gondolom, hogy a fenntartható esküvők során rengeteg ésszerű, praktikus, kézzel foghatóan megvalósítható módszerekkel lehet dolgozni.”* (Green Wedding by Madarász Zsuzsi) Továbbá azt is elmondta, hogy egy zöld esküvő körülbelül 12 pontból áll, amelyből, ha a párok már 3-4-et, jobb esetben 6-7-et betartanak, akkor már többet tettek a környezetért, mintha semmilyen szempontól nem gondoltak volna a fenntarthatóságra.

A tudatosság ennél a résznél is megjelent, az egyik esküvőszervező (Reka Danko Events) meglátásai szerint a párok már saját maguktól érdeklődnek akár nála, akár a közösségi oldalakon keresztül a fenntartható megoldások iránt, valamint sokkal inkább figyelnek a környezetre, mint a korábbi években.

Hozzá tették azt is, hogy nem minden esetben kivitelezhetők a fenntartható megoldások. *„Ma még gyerekcipőben jár a fenntartható esküvőszervezés, hiszen a párok nem szeretnék, hogy a násznép bármiben is hiányt szenvedjen.”* (Emerald Wedding Esküvőszervezés) A Moss Events esküvőszervezője kritikával illette a fenntarthatóság és az esküvőszervezés kapcsolatát. Véleménye szerint a kettő nehezen összeegyeztethető, mert a rendezvények, különösen az esküvők nem szükségszerű események halmaza. *„Az esküvő egy luxusiparág, hiszen nem létszükséglet, hanem egyfajta szórakozás, feltöltődés, vagyis nem is célja, hogy feltétlenül környezetbarát legyen.”* (Moss Events) Hozzá tette azt is, hogy a legtöbb esetben a pároknak olyan vágyaik vannak az esküvőjüket illetően, amelyek során egyáltalán nem kivitelezhető a környezettudatosság, és sokkal inkább az elképzeléseiket valósítják meg a fenntarthatósággal szemben.

A fenntartható esküvőszervezés nem csak számos előnnyel, de hátránnyal is jár. Az interjúalanyok egyetértettek abban, hogy a környezetre gyakorolt hatása mindenképp pozitív, valamint, hogy megfelelő kivitelezéssel költséghatékonyabb lehet az esküvő. Az esküvőszervezők közül hárman is hátrányként azonosították azt, hogy csak egy bizonyos réteget szólítanak meg a fenntartható esküvők, ezáltal kisebb az ügyfélkör, valamint a lehetőségek is korlátozottabbak. Egy másik interjúalany (Hendrik Viktória Esküvőszervező) szerint a túlzott fenntarthatóság sokszor az esküvő minőségének rovására megy.

Ezek tekintetében fontos, hogy a résztvevők a fenntarthatóságot pozitívan értékeljék az esküvő egészen és elégedetten távozzanak a rendezvényről. Annak érdekében, hogy ez megvalósuljon, az interjúalanyok elmondtak néhány javaslatot. Egyetértettek abban, hogy a minőség sokkal fontosabb a mennyiségnél, azonban az egyik szakértő szerint az elégedettség

nem a fenntarthatóságon múlik. *„A kínáláson, megoldáson és a körülményeken múlik az elégedettség.”* (Reka Danko Events) Azon vendégek számára, akik a mindennapjaik során nem alkalmaznak fenntarthatósági gyakorlatokat, sok esetben ezek a praktikák újszerű élményt adnak. *„Számukra ezek a módszerek kuriózumként jelennek meg”.* (Green Wedding by Madarász Zsuzsi) A fenntartható esküvőkön felszolgált ételek kiválasztásánál elsődleges a különféle igényekhez kialakított menüsor, így a speciális étrendet követők számára ez figyelmességre utaló magatartásként érződik. Megfelelő példákkal olyan hatás érhető el a vendégekben, amellyel gondolkodásmódjuk a fenntarthatóság felé mozdítható.

A konkrét megoldási javaslatok előtt megkértem az esküszervezőket, hogy osszák meg tapasztalataikat arról, hogy melyek a lehangsúlyosabb területek, amelyek során a párok a leggyakrabban alkalmaznak fenntartható megoldásokat. A három legjellemzőbb válasz egyöntetűen a dekoráció, a helyszínválasztás és a catering volt. Hendrik Viktória Esküvőszervező arra hívta fel a figyelmet, hogy sokan félreértelmezik a DIY jelentését, ugyanis az, hogy saját maguk készítik el a dekorációt, nem egyenlő azzal, hogy fenntartható is lesz, legfeljebb költséghatékonyabb. *„Sokan látják a DIY-ban a megoldást, amely valójában kontraproduktív, hiszen a beszerzés leggyakrabban Kinából történik, és ezek a termékek ismeretlen munkakörülmények között készülnek, valamint a szállítási folyamat is nagy kibocsátással jár.”* (Hendrik Viktória Esküvőszervező) Ugyanezen interjúalany másik lényeges észrevétele a helyszínválasztással állt kapcsolatban. Tapasztalatai szerint sokan összetévesztik a természetközeli esküvőket a fenntartható esküvőkkel. Példának okáért hozta fel, hogy attól függetlenül, hogy egy esküvő egy erdőben vagy egy tó mellett kerül megrendezésre, még nem feltétlenül nevezhető környezetkímélőnek, főleg, ha a nap végén például tűzijátékkal zárják az eseményt.

Az általánosabb kérdéseket követően megkértem az interjúalanyokat, hogy területenként osszák meg megoldási javaslataikat, amelyeket a pároknak ajánlanak annak érdekében, hogy fenntarthatóvá tegyék esküvőjüket. A helyszínválasztással kapcsolatos javaslatokkal kezdtek. Elsősorban mindannyian a megközelíthetőséget emelték ki annak érdekében, hogy a vendégeknek ne kelljen sokat utazniuk, valamint, hogy olyan adottságokkal rendelkezzen a helyszín vagy desztináció, hogy egy helyen lehetőség legyen megvalósítani az egyházi és polgári szertartást, a vendégek elszállásolását, valamint az ellátást is. Hozzáadték azt is, hogy a helyszínnek ideális esetben tömegközlekedéssel is megközelíthetőnek kell lennie. A helyi munkaerő alkalmazása a fenntarthatóság egyik alapköve, így amennyiben a helyszín rendelkezik elszállásolási lehetőséggel, akkor a másnapi svédasztalos reggelihez felszolgált ételeket helyi termelőktől szerezzék be. A Reka Danko Events esküvőszervezője a helyi

mézeket javasolta például a reggeli tea ízesítéséhez. Hangsúlyozták azt is, hogy a rendezvényhelyszínen mindenképp szelektív hulladékgyűjtést valósítsanak meg. Az Emerald Wedding Esküvőszervezés szakembere elmondta, hogy helyszínválasztás tekintetében ő szívesebben ajánl kisebb, családi vállalkozásokat a pároknak a népszerűbb helyszínek helyett. A Moss Events esküvőszervezőjétől elhangzott egy hasonló gondolat, mint, amelyet az Észak-londoni Hulladékhatóság (2021) is megfogalmazott, amely szerint egy megfelelő helyszín kiválasztásával a dekoráció költségei is redukálhatók. *„Válasszunk olyan helyszínt, amely önmagában is megállja a helyét, ezért dekorációra nem feltétlenül van szükség.”* (Moss Events)

A catering az egyik olyan terület, amelyre a legtöbbet költenek a párok. A Közép-Európai Esküvő Kiállítás tanulmánya alapján a párok körülbelül 25.000-40.000 Ft/fő-vel számolnak a catering során az alap italcsomaggal együtt (Dégi, 2024). A rendezvényhelyszínek gyakran rendelkeznek catering szolgálattal is, azonban előfordul, hogy külsős partnerek megbízása szükséges. Mindegyik esetben fontosak a fenntartható megoldások. Utóbbi lehetőségnél figyelembe kell venni a környezetbarát csomagolást, amelyben az ételeket szállítják, valamint az esküvőszervezők javasolni szokták azt is, hogy a pár és a vendégek hozzanak magukkal éthordót, amelyben az esetlegesen megmaradt ételt az esküvő végén haza tudják vinni. Továbbá, catering cég esetében is javasolt helyi termelőktől vásárolni az alapanyagokat annak érdekében, hogy a szállítással járó káros kibocsátásokat csökkentsék. A Reka Danko Events esküvőszervezőjével készült interjúban egy borászatban tartott esküvőt hozott fel példaként, ahol a helyi borok kínálása jelent ideális megoldást. Az interjúalanyok a cateringgel kapcsolatban olyan további megoldási javaslatokkal szolgáltak, mint a pohárkrémes desszertek készítése, amely során az üvegtárolót újra fel lehet használni, de ehhez kapcsolódóan ajánlották az üdítőitalok műanyagmentes felszolgálatát is.

Az étkeztetés másik jelentős alkotóeleme a menü összeállítása. Egy fenntartható esküvőn az egészséges alternatívák kínálása alapvető fontossággal bír, valamint az egyre gyakrabban előforduló ételérzékeny vendégekre is különös hangsúlyt kell fektetni. A vegetáriánus és vegán opciók mellett a különféle diétát követők számára is számos variáció áll rendelkezésre. Mindezek mellett a menü összeállítása során a minőségi, szezonális alapanyagokból készült ételeket kell előtérbe helyezni. Olsen (2021) a tanulmányában azt hangsúlyozta, hogy a minőség mellett a mennyiség szerepe is elengedhetetlen, hiszen a cél az, hogy minél kevesebb maradék keletkezzen az esemény során, ha ez mégis előfordul, akkor azt megfelelő célra ajánlja fel a pár, például állatmenhelyek számára. A fenntarthatóság szociális elemei több területen is megjelennek. A Green Wedding by Madarász Zsuzsi esküvőszervezője gyakran javasolja a pároknak, hogy például egy 60 fős esküvőn rendeljenek 80 főre elegendő

ételt, és azt a 20 adagot már az esküvőre melegen tartó dobozokban hozza el a cég, majd az egyesület vagy alapítvány képviselőjében valaki a helyszínre érkezik és ezeket elviszi a rászorulóknak részére.

A dekoráció is számos jótékonykodási lehetőséget rejt. Kunkhett és szerzőtársaihoz (2021) hasonlóan, az interjúalanyok elmondták, hogy a virágdekorációknak utóéletet adhatnak abban az esetben, ha a rendezvény után a virágokat idősök otthonába szállítják, de megoldások között szerepel a virágok vendégek közötti szétosztása is. Az élővirágok mellett a szárított virágdekorációt, valamint a bérelhető dekorációkra hívták fel a figyelmet. A nagy kelléktár abból a szempontból előnyös, hogy egyszeri beruházás mellett többszöri újrafelhasználás valósul meg, például az interjúalanyok a gyertyákat és a táblákat hozták fel. A másodkézből beszerezett dekorációk szintén fenntarthatók. Léteznek olyan dekoratőrök, akik egyedi megoldásokat használnak, hogy fenntarthatóvá tegyék munkáikat. „*Ismerek olyan dekorost, aki növényekkel festi a textilanyagokat (asztalifutókat, szalvétákat, szalagokat) és a párok is nagyon szeretik a különleges színűk és természetes anyaguk miatt.*” (Reka Danko Events)

Az esküvőszervezők fontosnak tartották kiemelni azt is, nem csak a dekoráció során, hanem például a pénzgyűjtő doboz tekintetében is, hogy olyan termékeket válasszon a pár, amely nem esküvőspecifikus, hanem a későbbiekben is fel tudják használni. Ez a köszönőajándékokra is vonatkozik, az egyik megkérdezett (Hendrik Viktória Esküvőszervező) ezt többívű funkcionalitásnak nevezte, például az ültetőkártya köszönőajándékként is alkalmazható. Köszönőajándék helyett azonban az erre szánt összeget akár adományozásra is fel lehet ajánlani. A Green Wedding by Madarász Zsuzsi képviselője ezzel kapcsolatban elmondta, hogy előfordult már olyan, hogy kitétek a vendégeknek egy-egy fakorongot, amely egy jelképes összeget szimbolizált, majd kerestek néhány alapítványt, akiket a pár támogatni kívánt. Ez a vendégek számára is egy érdekesség, amikor a ceremóniamester az este végén kihirdeti, hogy mennyi pénzt sikerült összegyűjteniük közösen az alapítványok számára. Fenntartható köszönőajándékok lehetnek továbbá a fűszernövények és a virágmagok is.

Az interjúalanyok a digitális meghívók mellett az esküvői weboldalt említették fenntartható alternatívaként. Azok számára is léteznek fenntartható megoldások, akik a hagyományos, papíralapú meghívókat részesítik előnyben, mint az újrahasznosított vagy magpapírra való nyomtatás. Emellett azonban fontos, hogy minél kevesebb papír kerüljön felhasználásra, lehetőség szerint ne nyomtassanak egyenként ültető-, és menükártyákat, hanem helyettesítsék azokat fatáblákkal.

A hang- és fénytechnika területével kapcsolatban mindannyian elmondták, hogy ehhez a legnehezebb jelenleg fenntartható opciót találni, de javaslatuk között szerepeltek többek

között az olyan égők és izzók használata, amelyek sokáig világítanak kevés fogyasztás mellett. *„Olyan helyszínt válasszunk, amely rendelkezik elegendő áramforrással, hogy ne kelljen külső aggregátort vinni, amelynek a hangja az élővilágot is zavarja.”* (Green wedding by Madarász Zsuzsi)

Az esküvői ruhák anyagválasztásából, pazarlásából és korlátozott felhasználhatóságából eredő környezeti hatásokat régóta figyelmen kívül hagyják (Kwon, 2017). Ezzel kapcsolatban az interjúalanyok a ruhakölcsönzést említették elsősorban, mint fenntartható megoldást, azonban javasolták a ruha átalakítását és a varratást is. Utóbbinál egy szülőtől örökölt ruha átszabása fordult elő példaként. Plan (2018) szerint a legjobb menyasszonyi ruha funkcionális és többcélú ruhadarab. Többüktől is elhangzott ez az álláspont, miszerint érdemes olyan menyasszonyi ruhát készíttetni, amely az esküvőt követően is viselhető, például egy két részes menyasszonyi ruha, amelyet külön-külön más eseményekre is fel lehet venni. A ruha megfestése is lehetséges, amely képes kevésbé hivatalossá alakítani a ruhadarabot. Ez a téma a koszorúslányruhánál is érvényes, hiszen nem csak a menyasszony esetében javasolt többször hordható ruhát választani, hanem a koszorúslányoknál is. A ruhakölcsönzéssel kapcsolatban azonban elhangzott egy nagyon eltérő álláspont is, amely során a Green Wedding by Madarász Zsuzsi esküvőszervezője elmondta, hogy bár a kölcsönzés újrahasznosításnak minősül, de valójában számos hátránnyal rendelkezik. *„A ruhákat olyan fertőtlenítőszerrel, vegyi anyagokkal tisztítják ki, amelyek nem csak környezetszennyezők, de a tisztítás után a következő menyasszony teljes bőrfelületével érintkezik ez a vegyszerezett ruha.”* (Green wedding by Madarász Zsuzsi) Elmondása szerint amennyiben a menyasszony mindenképp a kölcsönzés mellett dönt, akkor alaposan válassza ki, hogy melyik szalonból teszi azt, szem előtt tartva a minőséget és hogy a ruhát előtte legfeljebb 3-4 alkalommal kölcsönözték ki.

A megoldási javaslatok után megkértem az interjúalanyokat, hogy hasonlítsák össze a hagyományos esküvőket a fenntartható esküvőkkel erőforrásigény tekintetében. Egyöntetű válaszok érkeztek, miszerint a legszámottevőbb erőforrásnak az emberi erőforrás számít mindkét esetben. Elmondták, hogy a munkaerő mindegyik esetben szükséges annak érdekében, hogy megteremtsék a megfelelő esküvői körülményeket, valamint a humán tőke fogalma is megjelent a fenntarthatóság kontextusában. A megvalósítható ötletekhez szükségesek az olyan kreatív és problémamegoldó kompetenciával rendelkező munkavállalók, akik a tudásukkal képesek elősegíteni és terjeszteni a fenntarthatóság fontosságát (Balog, 2021). A pénzügyi erőforrásigény már megosztóbb szempont volt az esküvőszervezők körében. *„Tévhit az, hogy a fenntartható esküvők költségesebbek, mint a hagyományos esküvők, ugyanannyi összegből ki lehet hozni, valamikor kevesebből is.”* (Green Wedding by Madarász Zsuzsi) Egy másik

esküvőszervező (Emerald Wedding Esküvőszervezés) véleménye szerint akár 20-30%-kal is kedvezőbb lehet egy fenntartható esküvő. Ezeket az állításokat a Reka Danko Events szervezője annyival cáfolta, hogy előfordul, hogy egy fenntartható esküvő plusz költségekkel jár, például a kiszállítási díjak függvényében. A bérelhető dekoráció használata több körös tevékenységet jelent, illetve a kimosható textileknél a mosás során keletkezett vízfogyasztási költségek is ide sorolhatók. Egy másik interjúalany (Hendrik Viktória Esküvőszervező) szerint a költséghatékonyabb kivitelezés csak a kisebb létszámú esküvőknél megvalósítható.

Az utolsó szakaszban a fenntarthatóság jövőjéről kérdeztem az esküvőszervezőket. Állításaik szerint a párok már nagyobb érdeklődést mutatnak a környezettudatos esküvők iránt, mint 5-10 évvel ezelőtt, de a szűk célközönség miatt a lehetőségek még mindig korlátozottak. „Általában azok a párok alkalmazznak fenntarthatósági megoldásokat, akik a saját mindennapi életükben is a fenntarthatósági alapelveknek megfelelően élnek.” (Hendrik Viktória Esküvőszervező) Egy másik interjúalany (Green Wedding by Madarász Zsuzsi) személyes tapasztalatai alapján elmondta, hogy a külföldi munkái során a környezettudatos gondolkodás népszerűbb volt, mint Magyarországon, azonban ez ma már kezd kiegyenlítődni. Volt olyan esküvőszervező (Moss Events), aki kritikus szemmel áll a fenntartható esküvők jövője előtt, véleménye szerint a párok sokkal inkább a költséghatékonyság vagy a luxus irányába mozdulnak, és a fenntarthatóság nem alapvető szempont.

A mélyinterjú elkészítése betekintést adott a hazai esküvői iparág fenntarthatóságába azáltal, hogy az esküvőszervezők megosztották tapasztalataikat és véleményeiket. Az interjúk átfogó képet festettek a jelenlegi helyzetről, kiemelve az iparág erősségeit és gyengeségeit, valamint az ebből adódó fejlődési lehetőségeket.

4.3.3. Javaslatok a fenntartható esküvőszervezéshez

Az eredmények alapján a kutatás során felmerült problémákra és kihívásokra vonatkozóan fogalmazok meg javaslatokat, ezzel lefedve a fenntartható esküvőszervezés előkészületeivel, lebonyolításával és utómunkálataival kapcsolatos folyamatokat.

Az előkészületek szakaszban elsősorban olyan beszállítókat érdemes keresni, akik ügyelnek a termékek és ételek csomagolására, vagy akik ösztönző hatással bírnak a cégekre, hogy környezetbarát alternatívákra váltsanak. Fenntartható megoldás lehet az újrahasznosított papírcsomagolás, a komposztálható vagy biológiailag lebomló csomagolóanyag, az organikus pamutból készült termékcsomagolás, a növényi tintával nyomtatott anyagok, a gyapjú vagy kender szalagok, zsinórok. Amennyiben a vendégek ajándékához ajándéktáska szükséges, akkor ezeket javasolt vászon- vagy jutaszatyrokban átadni. Esetleg egy olyan ajándékdoboz is megoldást jelent, amely utána tároláshoz is felhasználható.

A lebonyolítás szakaszban javaslok a használt dekorációk alkalmazását, mert nem csak karakteres megjelenést biztosít az esküvők hangulatához, de a pár támogatását is kifejezheti a fenntarthatóbb és tudatosabb vásárlási szokások iránt, valamint ezzel példát mutathatnak mások számára. A kelléktár beszerzéséhez érdemes megnézni antik (vintage) bolhapiacokat, garázs- és régiségvásárokat, üzletek kiemelt leértékeléseit, online piactereket, esküvői csoportokat vagy örökségből fennmaradt darabokat. Ezeknek a tárgyaknak történetük van, valamint változatos felújítási lehetőségeket rejtnek.

A fűszernövények és a virágmag mellett fenntartható köszönőajándék alternatívát jelenthetnek a helyi készítésű lekvárok, a gyógynövényes teák, a helyi borok és pálinkák, a kézműves szappanok vagy a méhviasz gyertyák. Az általam megfogalmazott javaslatok magába foglalják továbbá az olyan kézműves konyhai eszközöket is, amelybe bele lehet gravírozni a pár nevét, példának okáért egy fakanál, mézcsurgató vagy vágódeszka, amely fából vagy bambuszból készült.

A szelektív hulladékgyűjtés az esemény egészen jelentős megtérüléssel bír. Ennek érdekében szükséges kihelyezni elegendő mennyiségű szemetest egyértelmű jelzésekkel ellátva, hogy a vendégek könnyen azonosíthassák a hulladék fajtáját. Lehetőség szerint azonban az egyszer használatos műanyagok helyett újrahasznosítható vagy komposztálható anyagokat használjanak.

Az interjúk során levonható konklúzió, hogy a legfőbb hiányosságot az esküvő előtt álló párok és vendégek tájékozatlansága jelenti. Ennek kiküszöbölésére a közösségi média, mint közvetlen elérési mód vezet megoldásra, amelyen keresztül inspirációs képek, cikkek megosztása és kulcsszó (hashtag) használata javasolt, mint a „#fenntarthatoeskuvo”. Mindemellett a digitálisan rögzített hanganyagok (podcast) vagy videósorozatok elkészítése is célravezető lehet, amelyekben esküvőszervezőkkel és más szolgáltatókkal beszélnek a fenntartható esküvők aktuális trendjeiről. Javaslok azoknak a pároknak és vendégeknek a felkeresését, akik elégedetten távoztak egy fenntartható esküvőről, hogy ajánlásaikat és történeteiket megosszák ezeken a felületeken, hogy minél több párhoz eljussanak. Ők környezettudatosságra ösztönző kihívásokkal motiválhatók, hogy megosszák saját fenntartható esküvőjükkel kapcsolatos ötleteiket. Informatív anyagnaként érdemes a házasság előtt álló párok számára e-könyveket is készíteni az esküvőszervezőknek, amelyben bemutatásra kerülnek a fenntartható esküvőszervezés lépései.

Az internetes felületeken kívül megoldást jelentene, ha a fenntartható esküvőszervezők részt vennének különféle esküvői kiállításokon és vásárokon, ahol bemutatásra kerülnek fenntartható termékek és szolgáltatások. Ezek mellett workshopokon keresztül lehetne

szakértői csoportokban panelbeszélgetéseket tartani olyan témákról, mint az újrahasznosított esküvői ruhák, helyi élelmiszerek vagy fenntartható dekorációk. Mindezt az esküvői szolgáltatók összefogásával javasolnám megvalósítani, a workshopoknak egy fenntartható rendezvényhelyszín adhatna otthont.

5. Összegzés

A dolgozat témája a fenntartható esküvőszervezés jelenlegi helyzete és jövőbeli lehetőségeinek feltérképezése. Megállapítható, hogy a fenntartható esküvők célja az, hogy minimalizálják az ökológiai lábnyomot, csökkentsék a hulladéktermelést, valamint, hogy előnyben részesítsék a környezetbarát megoldásokat, miközben példát mutatnak a jövő generációi számára.

5.1. Következtetések

A szakirodalmi áttekintésben ehhez kapcsolódóan ismertettem a rendezvényturizmus elméleti hátterét, valamint bemutattam a rendezvény és a rendezvényszervezés történetét, majd a rendezvények típusait is összesítettem. Ezután az esküvőszervezés jelentőségét mutattam be a rendezvényturizmuson belül. A szakirodalmi fejezet második szakaszában a fenntartható rendezvények meghatározására került sor, valamint a rendezvényturizmusban megjelenő fenntartható megoldásokra mutattam be jó gyakorlatokat. Végül, a fenntartható esküvőszervezésben megjelenő kihívásokra és eredményekre tértem ki.

A dolgozat következő részében mélyinterjúk kutatás keretein belül azt vizsgáltam, hogyan látják a szakemberek az esküvőszervezés jelenlegi állapotát a fenntarthatóság tekintetében, valamint megoldási javaslatokkal felmértem az ebben rejlő lehetőségeket, majd a fenntartható esküvők jövőjét mutattam be. Ezek után a szakirodalmi fejezetek és az empirikus kutatás eredményei alapján javaslatokat fogalmaztam meg a fenntartható esküvőszervezéshez kapcsolódóan.

Összességében elmondható, hogy a fenntartható rendezvények és a fenntartható esküvők is jelen vannak a nemzetközi szinten, azonban belföldön még kezdetleges fázisban helyezkedik el az iparág. A legnagyobb kihívást a szűk célközönség és az ezáltal kialakult korlátozott lehetőségek jelentik. Jelenleg kevés teljesen, vagy részben fenntartható rendezvényhelyszín áll rendelkezésre, illetve dekoráció tekintetében is kevesen ismernek vagy használnak környezetbarát megoldásokat, valamint az étel és italkínálat fenntartható forrásból való biztosítása is korlátozott. Az etikus beszerzés, a ruhaválasztás, mindemellett az utazás és a vendégközlekedés környezettudatos megoldásai erőfeszítéseket igényelnek. Továbbá, kihívást

jelent a célcsoport elérése, hiszen elköteleződésük még nem elég erős a fenntarthatóság felé, hogy saját vágyaikat és igényeiket háttérbe szorítsák.

Annak érdekében, hogy a vendégek elégedetten távozzanak egy fenntarthatósági alapelveknek megfelelő esküvőről fontos, hogy a résztvevőket bevonják a fenntarthatósági erőfeszítésekbe, valamint, hogy olyan újszerű, pozitív élményként éljék meg személyes tapasztalataikat, amelyeket majd ők is alkalmazni tudnak saját esküvőjük vagy hétköznapi tevékenységeik során.

Az esküvői szolgáltatók számos módon járulnak hozzá az esküvők fenntarthatóságához. Mindegyik szakemberrel készült interjú során kiderült, hogy a megfelelő helyszín kiválasztása kulcsfontosságú lépés a szervezés folyamán. A helyszín nyújtotta adottságok akkor igazán fenntarthatók, hogyha az esküvő egésze megvalósítható egy helyszínen belül. Továbbá, ha a rendezvényhelyszín rendelkezik olyan fenntartható politikával és környezetbarát megoldásokkal, mint a megújuló erőforrások használata, a megfelelő hulladékkezelés, a helyi munkaerő alkalmazása és a lokális vagy regionális beszállítókkal való együttműködés. A catering szolgáltatóknál is fontos szempont, hogy helyi és szezonális alapanyagokkal dolgozzanak. A hulladékcsoökkentés érdekében a fenntartható dekorációselemek is megjelentek, mint a szárított virágok, a cserepes növények és a led-es fényfüzerek használata vagy az állandó kelléktár létrehozása. A „kevesebb néha több” elvet követve a felesleges anyagok használata elkerülhető, például a nyomtatott papírelemek csökkenthetők a menü, ültetőkártya vagy a meghívók során. Utóbbi a digitalizáció jegyében akár teljesen elhagyható.

Az esküvőszervezésében lényegi elem a társadalmi fenntarthatóság. Ennek megnyilvánulási formái közé tartozik, ha a párok az esküvők során helyi jótékonyági szervezeteket támogatnak vagy olyan üzeneteket közvetítenek, amelyben különféle társadalmi kérdésekre hívják fel a figyelmet. Emellett felhívták a figyelmet a megfelelő munkakörülmények biztosítására és az etikus üzleti gyakorlatok alkalmazására az esküvő folyamán. Ezek hozzájárulnak a pozitív társadalmi hatáshoz, amely által az esküvőn megjelenik a közösség és a társadalom iránti felelősségvállalás is.

A helyi munkaerő, beszállítók és szolgáltatók alkalmazása elősegíti a helyi gazdaság növekedését, valamint pénzügyi erőforrásigény tekintetében a pár számára költségmegtakarítást eredményez, mint a távolról érkező szolgáltatók plusz utazási költségeit megfizetni. Költséghatékonyabb lehet egy fenntartható esküvő egy hagyományos esküvőhöz képest abban az esetben, ha a menyasszony bérlí vagy átalakíttatja a ruháját, ha a párok digitális meghívókat használnak, kevesebb papíralapú nyomtatott elemeket vagy minimalista

díszítéseket részesítenek előnyben. Többletköltségek jelentkezhetnek egy fenntartható esküvő folyamán is, leginkább a bérelhető dekorációval járó plusz utazási költségek miatt.

A társadalmi tényezők és a költséghatékonyság szempontjai motivációs eszközként hatnak a házasság előtt álló párokra annak érdekében, hogy fenntartható alternatívákat alkalmazzanak esküvőjük folyamán. Ehhez azonban a legfőbb korlátozó tényezőt, a tájékozottság hiányát kell orvosolni. Megoldásként szolgál az esküvőt megelőzően, a rendezvény alatt és az utómunkálatok szakaszában is tudatni a résztvevőkkel, hogy az esküvő fenntarthatósági elveknek megfelelően zajlik és ehhez tájékoztató jelzéseket kihelyezni, valamint bevonni a vendégeket a fenntarthatósági folyamatokba. Továbbá fontos, hogy minél többen megismerjék a fenntartható gyakorlatokat, amelyek egy esküvő szervezése során alkalmazhatók, ennek érdekében a közösségi média nyújtotta multiplikátor hatást érdemes kihasználni.

Összegezve tehát elmondható, hogy a házasság előtt álló Y és Z generációk általánosságban nyitottabbak a fenntartható megoldásokra hétköznapi tevékenységeik során is a tömegközlekedés, az elektromos járművek használata vagy az ételfogyasztás tekintetében. Következtetésképp az interjúalanyok is elmondták, hogy egyre többen érdeklődnek a fenntartható megoldások iránt és elmondásaik szerint a jövőben több környezetbarát szempontokkal rendelkező esküvő kerül megrendezésre.

5.2. Jövőbeli kutatási irányok és kutatási korlátok

A kutatást érdemes lenne más esküvői szolgáltatókra kiterjeszteni, amely lehetőséget adna a különböző jellegű szolgáltatók nézőpontjait és területeikre jellemző megoldási javaslatokat megismerni. Az interjúalanyok körébe bevonhatók dekoratőrök, rendezvényhelyszínek, catering szolgáltatók, esküvői ruhakölcsönzők, fotográfusok és videósok, esetlegesen szertartásvezetők vagy ceremóniavezetők is. Továbbá javasolt az olyan párok megkeresése, akik maguknak szervezték meg fenntartható esküvőjüket, valamint az ő vendégeik tapasztalatait is meghallgatni.

Végezetül ismertetem a kutatást akadályozó tényezőket, amely közül az elsőt a dolgozat témája jelentette, ugyanis kevés esküvőszervező dolgozik Magyarországon, akik teljesen fenntartható esküvőket szerveznek vagy rendelkeznek olyan tapasztalattal, amellyel hozzájárulnak ahhoz, hogy gyakorlatban megvalósítható ötleteket javasoljanak. Ezek miatt több esküvőszervező nem reagált vagy elutasította a kutatásban való részvételt. Másik kutatási korlátnak az üzleti szempontok számítanak, ugyanis kutatásom során kiderült, hogy a

szolgáltatók és vállalatok esetében az üzleti érdekek sokszor nem egyeznek a fenntarthatóság alapfilozófiájával, így nem is feltétlenül törekednek környezetbarát megoldásokra.

6. Irodalomjegyzék

A Green Festival: „Festival Vision: 2025 Unites UK Festivals For A Sustainable Future,”: <https://www.agreenerfestival.com/greeninitiatives/festival-vision-2025-unites-uk-festivals-for-a-sustainable-future/>, Letöltés dátuma: 2023. május 11.

Akgöz, E. B. & Engin, E. (2016). Event Planning: A Strategic Key for Uniqueness. *International Journal of Humanities and Social Science Invention*, 5(3), 01-07.

Algarni, S., Tirth, V., Alqahtani, T., Alshehery, S., & Kshirsagar, P. (2023). Contribution of renewable energy sources to the environmental impacts and economic benefits for sustainable development. *Sustainable Energy Technologies and Assessments*, 56, 103098.

Andersson, T. D., & Lundberg, E. (2013): Commensurability and sustainability: Triple impact assessments of a tourism event. *Tourism Management*, 37, 99-109.

Bachman, J. R., & Hull, J. S. (2021). „Understanding the Impacts of Festivals on Resident Attendees Before and During COVID-19: A First Look at the Vancouver Queer Film Festival”. *TTRA Canada 2021 Conference*. https://scholarworks.umass.edu/ttracanada_2021_conference/12/, Letöltés dátuma: 2023. május 11.

Balatonyi, J. (2021). Házasságkötések/házasságtervezés a Covid-19 idején: struktúra, ágencia és személyes döntéshozás. *Tabula Online*, 22(1).

Balog, I. I. (2021). Mennyire hatékonyak az iskolai évek? A humán tőke és a gazdasági növekedés összefüggésének vizsgálata európai országokban, 2014–2019. *Pénzügyi Szemle*, 66(4).

Cheng, C. C., Wu, H. C., Tsai, M. C., Chang, Y. Y., & Chen, C. T. (2021). Identifying the strategic implications of service attributes of wedding banquet halls for market competition and risk management. *International Journal of Hospitality Management*, 92, 102732.

Chunsila, P. (2019). Thai luxury hotel green wedding package design: Mixed method applied to international guest at Rayavadee Resort. *Bangkok University*.

Collins T. (2020, January 15). Meetings, incentives, conferences, and exhibitions (MICE) travel. <https://www.viktorwithak.com/what-is-mice-in-the-travel-industry/>, Letöltés dátuma: 2023. április 15.

- Crespi-Vallbona, M. & Richards, G. (2007). The meaning of cultural festivals: Stakeholder perspectives in Catalunya. *International Journal of Cultural Policy*, 13(1), 103-122.
- Csapody, B., Ásványi, K., & Jászberényi, M. (2021). Sustainable Best Practices of European Culinary Festivals. *Tourism in Southern and Eastern Europe*, 6, 155-165.
- Damster, G., & Tassiopoulos, D. (2005). *Event management: A professional and developmental approach*. Second edition. Cape Town, NA: Juta & Company Ltd.
- Daniels, M., & Wosicki, C. (2021). *Wedding planning and management: Consultancy for diverse clients*. New York, USA: Routledge.
- Dégi, A. (2024). Mennyibe kerül egy esküvő? *CEWES Közép-Európai Esküvő Kiállítás*. <https://eskuvo-kiallitas-osz.hu/mennyibe-kerul-egy-eskuvo/>, Letöltés dátuma: 2024.04.09.
- Dolasinski, M. J., Roberts, C., Reynolds, J. & Johanson, M. (2020). Defining the Field of Events. *Sage Journals*, 45(3), 553-572.
- Dominus, Á., Ernszt, I., Formádi, K., Lőrincz, K., Pintér, M., Raffay-Danyi, Á., Sigmond, E. (2021) *18 Tipp a fenntartható rendezvényszervezéshez*. Veszprém, Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar, 137.
- Dowson, R., Albert, B., & Lomax, D. (2022). *Event planning and management: Principles, planning and practice*. Third Edition. Londok, UK: Kogan Page Publishers.
- Draper J., Thomas L. Y., Fenich G. G. (2018). Event management research over the past 12 years: What are the current trends in research methods, data collection, data analysis procedures and event types? *Journal of Convention & Event Tourism*, 19(1), 3-24.
- Duffy, M., & Mair, J. (2021). Future trajectories of festival research. *Tourist Studies*, 21(1), 9-23.
- Edelheim J. R., Thomas K., Aberg K. G., Phi G. (2018). What do conferences do? What is academics' intangible return on investment (ROI) from attending an academic tourism conference? *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 18(1), 94-107.
- Etemaddar, M., Thyne, M., & Insch, A. (2018). A taste of home-choosing a destination wedding. *Anatolia*, 29(3), 422-432.
- Finnell, C. (2018). A History and Analysis of Weddings and Wedding Planning. *Honors Theses-Prvidence Campus*, 34.

Flood, E., Kapoor, S., & de Villa-Lopez, B. (2014). The Sustainability of Food Served at Wedding Banquets. *Journal of culinary science & technology*, 12(2), 137-152.

Formádi, K., Ernszt, I., & Lőrincz, K. (2022). Fenntartható (bb) fesztiválok a pandémia idején— a balatoni fesztiválszervezők kihívásai és tapasztalatai. *Marketing & Menedzsment*, 56(1), 81-92.

Formádi, K. & Hunyadi, Zs. (2019). Helyi büszkeség vagy bosszúság?! A fesztiválok hatása a települések életében. *Prosperitas*, 5 (4), 95–111.

Fried, R. (2011). A Green Wedding for Prince William and Kate. *Sustainable Business.com*, <https://www.sustainablebusiness.com/2011/04/a-green-wedding-for-prince-william-and-kate-49013/>, Letöltés dátuma: 2023. május 11.

Gautret P. (2015). Religious mass gatherings: Connecting people and infectious agents. *Clinical Microbiology and Infection*, 21(2), 107-108.

Georgoula, V., Chrisidou, D., & Souki, S. D. (2021). Visitor Motivations and Barriers for Sustainable Music Festival Tourism: The Case of Street Mode & Reworks Festivals. *Journal of Tourism and Hospitality Management*, 9(1), 14-25.

Getz, D. (2008). Event tourism: Definition, evolution, and research. *Progress in Tourism Management*, 29 (3), 403-428.

Getz, D. (2022). *Event Management*. Encyclopedia of Tourism Management and Marketing. 144-147. Northampton, UK: Edward Elgar Publishing.

Han-Chen, H., Cheng-I, H., & Yi-Syuan, H. (2017). Analysis of importance of the professional abilities required by personnel in wedding planner services. *International Journal Of Organizational Innovation*, 9(4), 157-170.

Hanzlík, J., & Mazierska, E. (2022). Eastern European film festivals: streaming through the covid-19 pandemic. *Studies in Eastern European Cinema*, 13(1), 38-55.

International Organization for Standardization. (2012, June 15). *Sustainable events with ISO 20121*. Sustainability in event management. <https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/store/en/PUB100302.pdf>, Letöltés dátuma: 2023. április 15.

Jeon, M., Moon, S. & Chung, S. (2013). A Study for the Development of a Variable Wedding Dress Design. *Fashion & Textile Research Journal*, 15 (5), 694–703.

Kanca, B., & Unur, K. (2021). Evaluation of Wedding Tourism in Antalya. *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 9(2), 595-608.

Keller, K. & Tóth-Kaszás, N. (2021). A turizmusbiztonság megjelenése az EU tagállamainak turisztikai stratégiáiban. *Vezetéstudomány*, 52 (6), 32-43.

Kemény, K. & Karakasné Morvay, K. (2020). A fenntartható megoldások iránti kereslet és kínálat változása a rendezvényszervezésben. *IV. Turizmus és Biztonság Nemzetközi Tudományos Konferencia*. 1(1), 232-239.

Kennell J., Suligoj M., Lesjak M. (2018). Dark events: Commemoration and collective memory in the former Yugoslavia. *Event Management*, 22(6), 945-963.

Kharouf, H., Biscaia, R., Garcia-Perez, A., & Hickman, E. (2020). Understanding online event experience: The importance of communication, engagement and interaction. *Journal of Business Research*, 121, 735-746.

Kirby S. I., Duignan M. B., McGillivray D. (2018). Mega-sport events, micro and small business leveraging: Introducing the “MSE–MSB leverage model”. *Event Management*, 22(6), 917-931.

KSH (2023). A regisztrált egyéni vállalkozók számra nemzetgazdasági ágak szerint, havonta. https://www.ksh.hu/stadat_files/gsz/hu/gsz0054.html, Letöltés dátuma: 2023. október 17.

KSH (2023). Házasságkötések vármegye és régió szerint, negyedévente kumulált. https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0072.html, Letöltés dátuma: 2023. május 8.

KSH (2023). Fogyasztói árak változása. <https://www.ksh.hu/>, Letöltés dátuma: 2023. október 31.

Kunkhett, S., Jamieson, I., Wongwatcharapaiboon, J. & Mongkol, K. (2021). *A study of sustainability for the wedding industry in Bangkok, Thailand*. 12th Built Environment Research Associates Conference, Thammasat University.

Kwon, S. H. (2017). Green can be the new white for wedding dresses. *The Design Journal*, 20(5), 595-616.

Kulczynski A., Baxter S., Yourn T. (2016). Measuring motivations for popular music concert attendance. *Event Management*, 20(2), 239-254.

Lathabhavan, R. (2022). Sustainable business practices and challenges in Asia: a systematic review. *International Journal of Organizational Analysis*, 30(3), 778-794.

Ledford, A. & Geyer, K. (2022). *Wisteria Wood: building a sustainable Indianapolis wedding venue*. Ball State University Muncie, Indiana.

Less Stuff - More Meaning. (2021). Wedding Footprint Calculator. <https://lessstuffmoremeaning.org/weddingfootprintcalculator/>, Letöltés dátuma: 2023. május 12.

Magyar Fesztivál Szövetség (2020). A COVID-19 járvány várható hatásai és szükséges intézkedések. <https://s3-eu-central-1.amazonaws.com/fesztivalszovetseg.hu/wp-media-folder-mfsz/wp-content/uploads/2020/06/MFSZ-II.felm%C3%A9r%C3%A9s-eredm%C3%A9nyek-1.pdf>, Letöltés dátuma: 2023. május 11.

Mair, J. & Laing, J. (2012). The greening of music festivals: motivations, barriers and outcomes. Applying the Mair and Jago model. *Journal of Sustainable Tourism*, 20 (5), 683-700.

Matthes C. (2015, August 21). *What's the difference between a conference, expo, trade show, and summit?* SpinGo Event Management. <https://www.spingo.com/blog/post/b2b-whats-the-difference-between-a-conference-convention-trade-show-and-sum>, Letöltés dátuma: 2023. április 15.

Mitev, A. Z. (2019). *Kutatásmódszertan a turizmusban*. Budapest, HU: Akadémiai Kiadó.

MTI (2022). A Sziget fesztivál látogatottsága (1993-2022). *Sziget Kulturális Menedzser Iroda*. https://www.hungarianconservative.com/articles/culture_society/sziget_2023_festival_island_of_freedom_foreign_guests_guetta_eilish/, Letöltés dátuma: 2024. 04. 02.

Nace, T (2019): London Marathon Runners Were Handed Seaweed Pouches Instead Of Plastic Bottles. *Forbes Magazin*, Letöltés dátuma: 2023. május 9.

Nawarathna, D. B., & Arachchi, R. S. S. W. (2021). A study on sustainable event management practices in Sri Lanka; event managers' perspective. *Tourism and Sustainable Development Review*, 2(1), 49-64.

Németh, A. (2014). AZ ESKÜVŐTURIZMUS MINT ÚJ RÉSPIAC - Hozzánk jönnek feleségül - TP 2014. április. Turizmus.com. <https://turizmus.com/turizmus-panorama/az-eskuvoturizmus-mint-uj-respiac-hozzank-jonnek-felesegul-tp-2014-aprilis-1138150>, Letöltés dátuma: 2023. május 8.

North London Waste Authority. (2021). *The Something Green – Sustainable Wedding Guide*. https://www.nlwa.gov.uk/sites/default/files/inline-files/Something-Green-Sustainable-Wedding-Guide_1.pdf, Letöltés dátuma: 2023. május 30.

- Oyesomi K., Oyero O., Igbino A., Adeniyi S. (2016). Rally as a political public relations strategy for public acceptance of a political party: A focus on APC presidential campaign in Lagos state. *IFE Psychologia*, 24(2), 165-172.
- Peng, M. C., & Wang, R. Y. (2017). Evaluating wedding banquet halls using a novel multiple-criteria decision-making model. *Advances in management and applied economics*, 7(5), 13.
- Petro, G. (2020). *Sustainable Retail: How Gen Z is Leading the Pack*. Forbes. <https://www.forbes.com/sites/gregpetro/2020/01/31/sustainable-retail-how-gen-z-is-leading-the-pack/>, Letöltésdátuma: 2023. május 12.
- Qu, M., & Cheer, J. M. (2022). Community art festivals and sustainable rural revitalisation. *Events and Sustainability* (pp. 18-37). Routledge.
- Rai S., Nayak J. K. (2020). The essence and measurement of trade show event experiences. *Event Management*, 24(2-3), 400-425.
- Rentschler, R., & Lee, B. (2021). COVID-19 and arts festivals: Whither transformation. *Journal of Arts and Cultural Management*, 14(1), 35-54.
- Reysen S., Chadborn D., Plante C. N. (2018). Theory of planned behavior and intention to attend a fan convention. *Journal of Convention & Event Tourism*, 19(3), 204-218.
- Ryan, W. G. (2020). *Managing international events*. London, UK: Routledge Taylor & Francis Group.
- Rydzik, A., Agapito, D., & Lenton, C. (2021). Visibility, power and exclusion: The (un) shifting constructions of normativity in wedding tourism brochures. *Annals of Tourism Research*, 86, 103090.
- Salzburg Global Seminar (2021). *Intorduction. In: What Future for Festivals? Culture, Art and Society*. ed. Seidl-Fox, S., Addo, P-A., Garcia, B., Hallmann, L.
- Seebaluck, N. V., Munhurrun, P. R., Naidoo, P., & Rughoonauth, P. (2015). An analysis of the push and pull motives for choosing Mauritius as “the” wedding destination. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 175, 201-209.
- Severt K., Breiter D. (2010). *The anatomy of an incentive travel program*. Florida, US: University of Central Florida, Rosen College of Hospitality Management.
- Shone, A., & Parry, B. (2013). *Successful Event Management: a practical handbook*. Andover, UK: Cengage Learning.

Tanford S., Jung S. (2017). Festival attributes and perceptions: A meta-analysis of relationships with satisfaction and loyalty. *Tourism Management*, 61, 209-220.

Tausendfreund, T., Knot-Dickscheit, J., Schulze, G. C., Knorth, E. J., & Grietens, H. (2016). Families in multi-problem situations: Backgrounds, characteristics, and care services. *Child & Youth Services*, 37(1), 4-22.

Thailand Law Library by Thailand Lawyer. (2017). Marriage (Section 1448-1460). <https://library.siam-legal.com/thai-law/civil-and-commercial-code-marriage-section-1448-1460/>, Letöltés dátuma: 2023. május 12.

The Knot (2018). The Weddings Study 2017. Couples Spend an Average of \$33,391 on Weddings, Incorporating Cultural, Religious and Personalized Elements. *The Knot Worldwide*. <https://www.theknotww.com/press-releases/the-knot-2017-real-weddings-study-wedding-spend/>, Letöltés dátuma: 2023. május 12.

The Knot (2019). Real Weddings Study 2019. *The Knot Worldwide*. <https://www.wedinsights.com/report/the-knot-real-weddings>, Letöltés dátuma: 2023. május 12.

The Knot (2023). 2023 Global Wedding Report. *The Knot Worldwide*. <https://www.theknot.com/content/wedding-data-insights/global-wedding-report>, Letöltés dátuma: 2023. október 2.

Tiwari, M., Tiwari, T., Chaudhary, S., Marwah, A., & Bawa, D. S. (2020). Need for sustainable event management in the Indian context. *Journal of Information and Optimization Sciences*, 41(5), 1291-1297.

Toniolo-Barrios, M., & ten Brummelhuis, L. L. (2023). How does mindfulness reduce stress at work? A two-study examination using a stress appraisal perspective. *Personality and Individual Differences*, 215, 112392.

Uriarte Y. T., Antognozzi T., Catoni M. L. (2019). Investigating tourism impacts of festivals: An exploratory case study of big-scale comic-con. *Event Management*, 23(6), 817-833.

Veres, Z., Hoffmann, M. & Kozák, Á. (2017). *Bevezetés a piackutatásba*. Budapest, HU: Akadémiai Kiadó.

Walker, T. B. (2019). Sustainable tourism and the role of festivals in the Caribbean—Case of the St. Lucia Jazz (& Arts) festival. *Tourism Recreation Research*, 44(2), 258-268.

Wedding Report (2022). 2022 Average Wedding Cost in the U.S. Increased by 7.3% to \$29,195. https://wedding.report/index.cfm/action/blog/view/post/pid/1731/title/2022_Average_Wedding_Cost_in_the_U_S_Increased_by_7_3_to_29_195, Letöltés dátuma: 2023. október 7.

XO Group Inc. (2015). The Knot, the #1 Wedding Site, Releases 2014 Real Weddings Study Statistics. *PR Newswire*. <https://www.prnewswire.com/news-releases/the-knot-the-1-wedding-site-releases-2014-real-weddings-study-statistics-300049675.html>, Letöltés dátuma: 2023. március 11.

7. Mellékletek

7.1. Mélyinterjú vezérfonala

Bevezető kérdések:

1. Milyen végzettsége van Önnek?
2. Mióta dolgozik a szakmában? Mióta dolgozik az Ön által képviselt vállalkozásban?
3. Milyen feladatok tartoznak a jelenlegi munkakörébe?
4. Mit jelent az Ön értelmezésében a fenntarthatóság fogalma?
5. Mit gondol az esküvőszervezés és a fenntarthatóság kapcsolatáról?
6. Tervezi-e, hogy az esküvő- és rendezvényszervezés területén további fenntarthatósági ismereteket szerezzen egy képzés keretein belül, esetleg más módon, ha igen, milyen formában?

Esküvőszervezés:

7. Hányan dolgoznak az Ön által képviselt vállalkozásban az esküvőszervezés területén?
8. Hány esküvő szervezésében vettek részt 2022-ben?
9. Többnyire milyen méretű (hány fős) esküvőket szerveznek? (becslés)
10. Az esküvőszervezés melyik területe jelenti a legnagyobb kihívást az Ön által képviselt vállalkozásban? Miért?
11. a) Mi okoz stresszt a munkája során? Melyiket tartja ezek közül a legnagyobb problémának?
11. b) Milyen megoldásokat alkalmaz a munka okozta stressz csökkentésére?

Fenntarthatóság, fenntartható esküvőszervezés:

12. Mit jelent az Ön értelmezésében a fenntartható esküvőszervezés?
13. Hogyan alakul az esküvőszervezés iparágban a fenntarthatóság az Ön véleménye szerint?
14. Milyen gyakoriak a fenntarthatóságra épülő esküvők az Önök gyakorlatában?
15. Milyen előnyeit azonosította Ön a fenntartható esküvőszervezésnek?
16. Milyen hátrányait azonosította Ön a fenntartható esküvőszervezésnek?
17. Az Ön tapasztalatai alapján a párok mely területet tartják hangsúlyosnak a fenntarthatóság tekintetében? Kérem sorolja fel a 3 leggyakoribb területet!

1. leggyakoribb	
2.	
3.	

18. Mennyire jellemző, hogy Ön az esküvőszervezés során fenntartható megoldásokat ajánl a pároknak?

19. Mennyire nyitottak a párok a fenntartható megoldásokra az Ön tapasztalatai alapján?
20. a) Mennyire jellemző az Önök tevékenysége kapcsán a környezettudatos szolgáltatópartnerek jelenléte?
20. b) Mennyire szempont a fenntarthatóság a szolgáltatópartnerek kiválasztásánál?
21. a) Hogyan valósul meg a társadalmi fenntarthatóság az Önök által szervezett esküvők területén?
21. b) Milyen módon vonják be a helyi érintetteket az esküvőszervezési folyamatokba, illetve a lebonyolítás szakaszába?
21. c) Hogyan támogatják az esküvői rendezvények által a helyi érintetteket (például helyi lakosokat, vállalkozásokat, szervezeteket)?
22. Hogyan valósul meg a gazdasági fenntarthatóság az Önök által szervezett esküvők területén? (például innováció, hatékony erőforrás felhasználás)
23. Milyen típusú (emberi, pénzügyi, technológiai) erőforrásigénye van egy fenntartható esküvőnek? Miben tér ez el egy hagyományos esküvőtől? (időben, költségvetésben stb.)
24. Milyen módszereket alkalmaznak a szervezés kapcsán, hogy minél fenntarthatóbbá tegyék az esküvőket? Hogyan valósul meg a környezeti fenntarthatóság?
- Helyszínválasztás:
 - Catering:
 - Dekoráció, köszönőajándékok:
 - Hang- és fénytechnika:
 - Egyéb:
(például energia- és vízfelhasználás csökkentése, víz- és légszennyezés elkerülése, ételpazarlás minimalizálása, hulladékkezelés)
25. Milyen fenntartható megoldásokat alkalmaznak az esküvőszervezés értékelési szakaszában? Milyen eredmények mellett tekinthető sikeresnek egy fenntartható esküvő?
26. Milyen változásokat eredményezett a fenntartható esküvők szervezése az Ön által képviselt vállalkozásban?
27. Hogyan teremthető meg a résztvevők magas szintű elégedettsége egy fenntarthatóságra törekvő esküvőn?
28. Hogyan alakul a fenntartható esküvők gyakorisága az Ön véleménye szerint 2030-ig?
29. Milyen beruházásokat terveznek a fenntartható esküvőszervezéshez kapcsolódóan? Milyen további terveik vannak a jövőre nézve a fenntarthatósággal kapcsolatban?